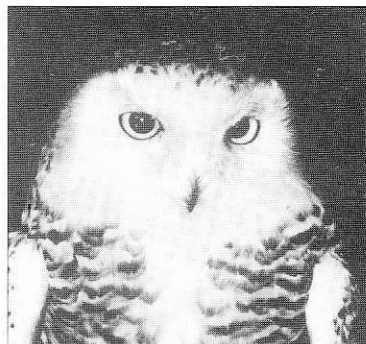

Sisältö - Innehåll 1•92

Jari Valkama, Esa Lehikoinen, Hannu Virtanen & Janne Lampolahti Kangaskiurun esiintymisestä Turun ja Porin läänissä 1960-1991.....	4
Sammanfattning: Trädlärkans förekomst i Åbo och Björneborgs län 1960-1991.....	14
William Velmala Jurmon jo neljäs eurotalvi	15
Hannu Friman & Tom Lindroos Varsinais-Suomen lintuharvinaisuudet vuonna 1990	18
Sammanfattning: Rariteterna i Egentliga Finland år 1990	24
Matti Koivula Olli seikkailee, osa 4	25
Rauno Laine Talviralli 1991	28
Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y. Toimintakertomus 1991	30
Toimitus Tunnetaanko nuoret lokit?	30
Ukuli 1991 - 22. vuosikerran sisältö	34
Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y. Osoitemuistio 1992	35
Kansikuva/Omslagsbild: Mikko Tamminen, Turku 6.6.91	

Ukuli

23. vsk.

ISSN 0782-8195

Julkaisija/Utgivare
Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry
PL 67, 20101 Turku
Åbo Ornitologiska Förening rf
PB 67, 20101 Åbo
Päätoimittaja/Chefredaktör
Veijo Vänskä, puh. 926-54258
Källdinge, 21650 Lillandet
(kaikki toimitukselle lähetettävä
posti tähän osoitteeseen)
Toimittajat/Redaktörer
Kaarina Virtanen, puh. 921-421512
Sampo Kunttu, puh. 921-304424
Tilausmaksu v. 1992 on 60 mk.
Jäsenet saavat lehden ilmaiseksi.
Prenumerationspris år 1992 är 60
mk.
Medlemmar erhåller tidningen gra-
tis.
Ilmoitushinnat/Annonspriser
1/1 s. 800 mk, takakansi 1000 mk
1/2 s. 600 mk, 1/3 s. 500 mk
1/4 s. 400 mk
Painopaikka/Tryckeri
Koillissanomien Kirjapaino
Kuusamo 1992

Hanki mainos

Viime numeron pääkirjoituk-
sessa vedottiin jäsenistöön,
jotta Ukuliin saataisiin mainok-
sia lehden ilmestymisen tur-
vaamiseksi. Vetoamus on tuot-
tanut toistaiseksi yhden mai-
noksen, josta kiitämme Jukka
Tammaa. Toivomme muidenkin
jäsenten noudattavan tätä esi-
merkkiä.

Lyhyet

* Lintuharrastajia varoite-
taan häiritsemästä kangaskiuruja
pesinnän alkuvaiheessa soittamal-
la lajin ääntä nauhurilla. On osoit-
tautunut, että linnut häiriintyvät
tästä toisinaan niin paljon, että
saattavat siirtyä muualle pesi-
mään.

* Viime vuoden marraskuus-
sa vietetyn TLY:n 25-vuotis-
juhlien yhteydessä pidetyssä

LYL:n edustajiston syysliitto-
kokouksessa vietettiin juhlal-
linen hetki, kun Turun omalle
edustajalle ja TLY:n pitkäai-
kaiselle puheenjohtajalle, Juha
Vuoriselle, ojennettiin liiton
hopeinen ansiomerkki n:o 19
kiitokseksi pitkäaikaisesta toi-
minnastaan lintuharrastuksen
hyväksi.

KKP:n keskuskomitean lintujaosto ei ole vielä päättänyt, onko tätä lintua olemassa.

Jouko Hakala, Kiina Birdaite 12.5.91

Moraalin vartijan monet kasvot

ARK:n edellisessä vuosiraportissa (Ukuli 1/91) epäillään pikkutiiran pesintää Jurmossa ja opastetaan samalla päätoimittajaa, ettei tarkistamattomia havaintoja tulisi julkaista. Kirjoittajan valitsemaa tyyliä jatkaen voisi kysyä onko vain ARK:n jäsenillä lupa julkaista tarkistamattomia havaintoja tai milloin ARK:lle on annettu yksinoikeus Jurmon rarihavaintojen julkaisuun?

Tällainen keskustelu ei kuitenkaan ratkaise käsillä olevaa ongelmaa: Kaikki harrastajat eivät joko viitsi tai halua toimittaa havaintojaan komitean tarkastettavaksi. Jurmossa palautusprosenttiin varmastikin vaikutti se, ettei asemalle useista pyynnöistä huolimatta saatu kahteen vuoteen RK-kaavakkeita. Menekkiä olisi ollut, sillä vihdoinkin löytämästäni sutuisesta kaavakkeesta otetut 50 vielä suttuisempaa kopiota lopuivat runsaassa vuodessa. Nykyisin aseman kaavakehuolto toimii moitteettomasti.

RK perustettiin aikanaan rauhoittamaan ylikuumentuneen bongauksen mukaan tuomaa lieveilmiötä, käpyilyä. RK:n tarpeellisuudesta ja toimintavoista käytiin tuolloin kipa

keskustelu ja osa harrastajista viittasi kintaalla koko komitealle. Havaintojen oikeellisuuden tarkastaminen jälkikäteen ilman valokuvaa on hankala tehtävä. Fiksumpi harrastaja pystyy niin halutessaan näkemään kirjoituspöydällä komiteasta läpi meneviä rareja ja toisaalta oikeita havaintoja tulee hylätyksi kun lintua ei ole osattu kuvata riittävän hyvin.

Onko RK-organisaatio siis pelkkä moraalinen vartija? Kulu- neet vuodet ovat osoittaneet, että komiteoilla on vähintään kolme muuta merkittävää ulottuvuutta: 1) Harvalla harrastajalla on mahdollisuus pitää itsensä ajan tasalla kaikkien linturyhmien viimeisimmän määrittämisen hallinnassa. Komiteasta löytyy apu silloin kun kohdalle osuu lintu, jota ei omin avuin pysty määrittämään.

2) RK-organisaatio on aktiivisesti tuonut harrastajien ulottuville kokonaan uutta määrittämistä ja näin lisännyt eväitä oikeisiin määrittäksiin.

3) Havaintojen tarkastamisen yhteydessä syntyy tilastoitua tietoa uusien lajien levittäytymisestä maahamme. Tätä tavoitetta palvelee komitean pyrkimys tarkastaa kaikki ha-

vainnot niin vanhat kuin uudet.

Mielestäni ARK:n tulisi näitä näkökohtia korostaen ryhtyä PR-kampanjaan havaintojen palautusprosentin nostamiseksi mahdollisimman lähelle 100 %. Erityisesti tulisi painottaa kohtaa kolme, jotta kaikki harrastajaryhmät saadaan mukaan ja toisaalta palautusprosentti pidetty ylhäällä lajin yleistyessä.

Tällä silmällä pitäisi myös tarkastella lajien poistamista listalta. Nythän laji poistuu juuri mielenkiintoisimmassa vaiheessa kun se on vakiintumassa Suomen linnustoon. Lajin poistoa perustellaan kohtuuttomaksi paisuvalla työmäärällä ja palautusprosentin laskulla lajin yleistyessä. Käsittääkseni ARK:n palautusprosentti on kuitenkin kokonaan toista luokkaa kuin muiden havaintokatsausten. Tiettyä kevennystä komiteoiden työhön löytyisi eneminkin pohtimalla RK:n ja ARK:n välistä työnjakoa ja lajilistaa.

RK-organisaation työstä ja tehtävistä löytyy varmasti muitakin näkökohtia kuin edellä esittämäni. Ukuli tarjoaa palstatilaa rakentavalle keskustelulle ja suorastaan toivoo puheenvuoroja aiheesta. VV

Kangaskiurun esiintymisestä Turun ja Porin läänissä 1960-1991

Kirjoittajat tutkivat kangaskiurukannan tilaa ja lajin levinneisyyttä Turun ja Porin läänissä vuosina 1990-91.

Tämä artikkeli on lyhennetty ja hivenen "varsinaissuomalaiset" versio tutkimuksen loppuraportista.

Jari Valkama,
Esa Lehtikoinen, Hannu Virtanen & Janne Lampolahti

Kangaskiuru ei ole koko länsipalearktisen levinneisyysalueensa missään osassa runsaslukuinen (Glutz & Bauer 1985). Suomessa laji on ollut vuosisadan alkupuolellakin harvalukuinen, joskin näkemyksenä on, että laji olisi ollut ainakin nykyistä laajemmalle levinnyt vuosisadan alkupuolella. Suomalainen (1927) mainitsee useita kangaskiuruja havaitun Kokemaenjokilaaksossa Porin ja Nokian välillä 1910-luvun puolivälissä. Merikallio (1958) arvioi Suomen kangaskiurukannaksi 500 paria. Tämä luku on kuitenkin ollut liian pieni, sillä Merikallion aineistossa ei juuri ole havaintoja Lounais-Suomesta. Koskimies (1983) on puo-

lestaan arvioinut 1970-luvun lopun kannaksi 2000-3000 paria atlshavaintojen perusteella.

Kannan taantuminen on vaikuttanut selvältä 1950-lukuun nähden, vaikka tarkkoja tietoja ei ole olemassa. Taantuma on päätelty muutonaikaisten havaintojen vähenemisestä sekä meillä että Etelä-Ruotsissa (Hildén 1979, Rassi 1985) ja tunnetusta kannan kehityksestä Norjassa ja Tanskassa. Järjestelmällistä pesimäpaikkojen tutkimusta ei ole tehty ennen ensimmäistä lintuatlasta 1970-luvun lopussa. Keski-Euroopassa kannan pitkän aikavälin kehi-

tys on riippunut selvästi sekä talven että kesän säästä ja habitaattimuutoksista (Glutz & Bauer 1985, Harrison 1982).

Tutkimuksemme tavoitteena oli Turun ja Porin läänin kangaskiurukannan selvittäminen. Läänimme alueella pesii lähes puolet koko maan kannasta, mikä vuoksi lajin kannan seurannan velvoite on täällä. Analysoimme myös kaiken saatavissa olleen läänin tilannetta koskevan vanhan tiedon luodaksemme mahdollisimman totuudenmukaisen kuvan tähänastisesta kehityksestä ja kangaskiurun tulevaisuuden ennustamisen pohjaksi.

Kangaskiuruukoiras reviirillään hiekkakuopalla.
Trädslårkhanen på sitt revir i en sandgrop.

Hannu Virtanen, Laitila 21.4.90

Aineisto ja menetelmät

Läänin kannan kehitys 1900-luvulla

Kokosimme kangaskiurukan-
nan kehityksen kuvaamiseen
Turun ja Porin Lintutieteellisten
Yhdistysten arkistoissa ole-
vat harrastajahavainnot. Kan-
gaskiuru on niin harvalukuinen
laji, että havaintojen ilmoitta-
misprosentti on hyvä molempien
yhdistysten alueella. Täy-
densimme yhdistysten arkis-
totiedot lisäkyselyin yhdistys-
ten lehdissä ja suoraan henki-
löille, jotka olivat joskus il-
moittaneet kangaskiuruhavain-
toja. Ilmoittamismotivaation

nostamiseksi laadimme vielä
väliraportin (Valkama 1991).

Saimme käyttöömmä myös
Turun ja Porin läänin lintuat-
lastiedot sekä ensimmäisen että
tekeillä olevan toisen atlaksen
osalta (Pekka Routasuo, Luon-
nontieteellinen keskusmuseo),
jotka antavat hyvän kuvan muu-
toksista 1970-luvun lopun ja
1980-luvun lopun välillä. At-
lastutkimustehokkuus arvioitiin
kangaskiurun kannalta ruutujen
kokonaislajimäärien ja -pesi-
misvarmuussummien perus-
teella.

Kolmantena pitkäaikaistren-
dien tarkastelun kohteena ana-
lysoimme Korppoon Jurmon ke-
vät- ja syysmuuton aikaiset
kangaskiuruhavainnot, joiden

sarja on kohtuullisen aukoton
1960-luvun lopulta alkaen.

Nykykannan suuruuden arviointi

Arvioimme nykykannan
(1990-91) suuruuden kahdella
toisistaan lähes kokonaan riip-
pumattomalla menetelmällä:
pesimäkausia 1990 ja 1991
tehdyllä otantatutkimuksella ja
kuntakohtaista harrastajaha-
vaintoihin pohjautuvaa asian-
tuntija-arviota käyttäen.

Otanta suoritettiin siten, että
Turun länsi-, pohjois- ja itä-
puolelta valittiin satunnaisesti
seitsemän koealaa, joiden kun-
kin koko oli 14-18 km (252
km²). Koealat sijaitsivat Tai-

vassalon, Vehmaan-Lokalahden, Lemun-Mietoisten, Nousiainen-Mynämäen, Ruskon-Vahdon, Valpperin-Kurjenrahkan ja Sauvon alueella. Koealoilta tarkastettiin vain ne 1x1 km yhtenäiskoordinaatistoruudut, joilla oli kallioita tai hiekkakuoppia. Kultakin koealalta valittiin tutkimukseen satunnaisesti 20 % em. potentiaalisista ruuduista. Kunkin ruudun kallioliot, hakkuuaukot ja sorakuopat tarkastettiin maastokäynnin äänitrapin avulla maalishinäkuussa. Tutkittujen ruutujen määrä koealaa kohti vaihteli 20:sta 42:een, kaikkiaan tutkittiin 207 ruutua.

Kunnittaiset parimääräarvot on laadittu 1) käyttämällä paikallisten lintuharrastajien asiantuntija-apua (henkilökohtaiset ja kirjalliset haastattelut ja kyselyt), 2) hyödyntämällä arkistotietoja ja 3) tämän tutkimuksen tietoja sekä 4) tutkimalla kartoista mahdolliset pe-

säpaikat. Tässä lähestymistavassa olivat ongelmallisia ne kunnat, joiden alueelta ei entuudestaan ole lainkaan kangaskiuruhavain- toja, tai joiden alueella laji on viimeksi havaittu useita vuosia sitten.

Turun ja Porin läänin kangaskiurukanta 1990-91

Kultakin koealalta laskettiin kangaskiurureviirien määrä/km² (taulukko 1). Mikäli otantamme on edustava, voidaan keskiarvon perusteella arvioida läänin eteläosan kangaskiurureviirien määrä. Läänin eteläosassa (Rauman tason eteläpuolella) on kallioita tai hiekkakuoppia - kangaskiuruhabitaattia - sisältäviä 1x1 km ruutuja noin 2750 (ulkosaaristo ei ole mukana tässä luvussa). Täten reviirien (siis vähintään laulava koiras) kokonaislukumäärä on noin 290.

Taulukko 1. Tutkimuksen koealat. Kunta ja koealan lounaiskulman yhtenäiskoordinaatit, kallioisten 1x1 km ruutujen, tutkittujen ruutujen ja kangaskiurureviirien lukumäärät ja kangaskiurutiheys.

Tabell 1. Forsknings provytor. Kommunen, enhetskoordinater för SW-hörnet, antal rutor med bergområden, antal forskade 1x1 km rutor, antal bebodda revir och par/km².

kunta kommun	kallioisia ruutuja antal rutor med berg	tutkittuja ruutuja forskade rutor	reviirejä revir	paria/km ² par/km ²
Taivassalo 6722:193	200	40	1	0.025
Lokalahti 6738:193	211	42	7	0.167
Askainen, Lemu 6720:213	137	27	2	0.074
Mynämäki 6735:213	110	22	5	0.227
Rusko, Vahto 6718:233	104	20	2	0.100
Valperi 6734:233	130	26	2	0.077
Sauvo 6691:253	151	30	3	0.100
yhteensä sammanlagt	1043	207	220.106	0.067

Parimääräarvion luotettavuus riippuu tietenkin siitä, kuinka lähellä todellisuutta saatu keskiarvo (0.106 reviiriä/km² potentiaalista pesimäympäristöä) on. Pienimmän ja suurimman tiheyden ero oli näillä seitsemällä koealueella miltei kymmenkertainen, mikä kuvastaa melko suuria alueellisia tiheyseroja. Jos oletamme tiheystulosten jakauman normaalkiksi, on Turun ja Porin läänin eteläosan kangaskiurun keskitiheys 95 %:n todennäköisyydellä välillä 0.045 - 0.172 paria/km².

Kuntakohtaisen arvioinnin tuloksena koko Varsinais-Suomen reviirimäärä asettuu välille 170-320 (taulukko 2). Tämänhetkisen tietämyksen mukaan kangaskiuruja asustelee eniten Laitilan hiekkakuopilla, joiden pesimäkantaa on tutkittu jo kolmen vuoden ajan (Virtanen 1991). Sitä vastoin perinteiset kangaskiurukunnat Parainen ja Rymättylä ovat menettäneet asemansa. Ainakin Rymättylässä lintujen tarkkailuteho on pysynyt vakiona 1960-luvulta alkaen (L. Saari, suull. ilm.), ja kangaskiurut taantuneet.

Taulukossa on 19 kuntaa, joiden parimäärä on lähestulkoon arvaus, minkä vuoksi kunta-kohtaiseksi minimimääräksi onkin oletettu usein nolla. Jos oletamme, että näissä kunnissa olisi sama määrä kangaskiuruja kuin muissa kunnissa keskimäärin, muodostuisi Varsinais-Suomen reviirimääräksi noin 330.

Satakunnan alueelta reviirimäärä on arvioitu vain kunnittain (taulukko 3) lajin laikutaisen esiintymisen vuoksi. Vankimmat satakuntalaiset kangaskiurupitäjät ovat eittämättä Kankaanpää ja Säkyli, joista Kankaanpää edustaa laajaa Hämeen - Pohjankankaan harju- aluetta ja Säkyli Loimaalta aina Köyliöön saakka ulottuvaa harjujaksoa. Suurin osa Satakunnan kangaskiuruista pesiikin nimenomaan harjuilla. Kallio-reviirejä tunnetaan vain Rauman maalaiskunnasta, Eurasta

kunta kommun	arvio uppskattade	löydetyt upphittade	
Alastaro	5-10	1	
Askainen	1-3	1	E
Aura	0-2	-	E
Dragsfjärd	5-10	7	
Halikko	2-5	3	
Houtskari	2-5	3	
Iniö	0-1	-	E
Kaarina	1-3	1	
Kalanti	3-5	1	
Karinainen	0-1	-	E
Kemiö	5-10	5	
Kiikala	3-5	3	
Kisko	4-6	1	
Kodisjoki	0-1	-	E
Korppoo	3-5	3	
Koski Tl.	0-1	-	E
Kustavi	10-15	9	
Kuusjoki	0-1	-	E
Laitila	20-25	21	
Lemu	2-5	-	
Lieto	2-5	-	E
Loimaa	0-2	-	E
Lokalahti	5-10	7	
Marttila	0-1	-	E
Masku	4-5	4	
Mellilä	0-1	-	E
Merimasku	1-3	3	
Mietoinen	0-2	-	
Muurla	5-10	3	
Mynämäki	4-7	3	
Naantali	0-1	-	E
Naavo	10-15	11	
Nousiainen	5-10	6	
Oripää	5-10	2	
Paimio	5-10	8	
Parainen	10-15	14	
Perniö	10-15	11	
Pertteli	3-5	2	
Piikkiö	1-3	1	E
Pyhäranta	5-10	7	
Pöytyä	0-1	-	E
Raisio	2-4	1	
Rusko	1-2	1	
Rymättylä	5-10	7	
Salo	3-5	3	
Sauvo	5-10	6	
Suomusjärvi	0-3	-	E
Särkisalo	2-4	-	
Taivassalo	1-3	1	
Tarvasjoki	0-1	-	E
Turku	0-1	2	
Uusikaupunki	3-5	1	E
Vahto	0-1	-	
Vampula	1-3	-	
Vehmaa	5-10	6	
Velkua	0-1	-	E
Västanfjärd	2-5	-	E
Yläne	1-3	-	E
yhhteensä sammanslagt	172-331	169	

Taulukko 2. Arvio kangaskiurureviirien määristä kunnittain TLY:n toimialueella. Symboli E merkitsee sitä, että kyseisten kuntien reviirimäärä on arvioitu pääasiassa karttoja tarkastelemalla tai hyvin vanhojen arkistohavaintojen pohjalta. Lisäksi on esitetty vuosina 1980-91 todettujen eri reviirien kunnittaiset lukumäärät.

Tabell 2. Kommunvis uppskattad antal revir på ÅOFs område. Symbol E används då uppskattningen baseras enbart på kartan eller mycket gamla arkivobservationer.

Untuvikot odottavat ruokaa.
Ungarna väntar på mat.

ja Noormarkusta. Varsinais-Suomesta Satakuntaan päin siirryttäessä kalliit madaltuvat suhteessa ympäröivään maastoon ja muuttuvat runsaspuusoisemmiksi.

Maakunnan kokonaiskanta on arviomme mukaan 50-70 paria.

Koko Turun ja Porin läänin kanta on siten 350-400 paria

Taulukko 3. Arvio Satakunnan kangaskiurureviirien määrästä kunnittain. Lisäksi on esitetty vuosina 1980-91 todettujen eri reviirien lukumäärät.

Tabell 3. Kommunvis uppskattad antal revir i Satakunda.

kunta kommun	arvio uppskattade	löydetyt upphittade
Hämeenkyrö	3-5	3
Ikaalinen	1-3	1
Jämijärvi	3-5	3
Kankaanpää	5-10	3
Karvia	1-3	1
Kokemäki	2-4	1
Köyliö	1-3	-
Noormarkku	1-2	1
Pori	3-5	3
Rauman mlk	2-4	3
Säkylä	6-10	6
"Muut"	10-15	1
yhhteensä sammanslagt	38-69	26

nee "todellisuudessa" jopa hieman yli 400 reviiriä.

Kannan kehitys 1900-luvulla

Arkistohavainnot

Läänin alueella toimivien lintutieteellisten yhdistysten vanhoja kangaskiuruhavainnointoja tarkasteltiin väliraportissa (Valkama 1991). Väliraportin ilmestymisen jälkeen on havaintoihin saatu vielä hieman täydennystä, merkittävimpänä Juhani Karhumäen havainnot Salon seudulta. Sitä vastoin Satakunnan alueelta lisähavainnointoja ei tullut, joten sikäläisten kuntien osalta väliraportin taulukot pysyivät muuttumattomina. Taulukossa 4 on esitetty asuttujen eri reviirien määrät viisivuotiskausittain (kukin reviiri on laskettu kullakin jaksolla mukaan vain kerran, toisin kuin väliraportissa) ja kunnittain.

1960-luvulla lintuharrastus oli Turun seudulla vasta nousussa ja toisella tapaa suuntautunutta. Retkeily painottui rannikon muutontarkkailupaikoille ja saaristoon sekä muu toiminta lintujen rengastukseen. Koko maakunnan sisämaankin kattava lintuharrastus vakiintui vasta 1970-luvulla. Kangaskiurureviirien seuranta on näihin päiviin asti ollut tehokkainta Salon, Perniön ja Muurlan alueella (Karhumäki 1975) sekä Paraisilla ja Rymättylässä. Laitilan korkea reviirimäärä selittyy Hannu Virtasen aloittamalla tehoseurannalla (Virtanen 1991).

Saaduista täydennyksistä huolimatta väliraportissa todettu ero asuttujen reviirien määrissä jaksojen 1980-84 ja 1985-89 välillä säilyi ennallaan. Havaitun jyrkän taantumisen syy voi olla osittain retkeilykohteiden muutoksissa, mutta todellisen kannan pienemisen puolesta puhuvat havainnot muualta. Bijlsma ym. (1988) raportoivat kangas-

Taulukko 4. TLY:n toimialueen asutut kangaskiurureviirit kunnittain ja viisivuotiskausittain esitettynä (kullakin jaksolla yksi reviiri on laskettu mukaan vain kerran). Asutun reviirin minimikriteerinä on pidetty laulavaa koirasta. Tämän tutkimuksen aikana kertynyt tieto on esitetty erikseen (1990-91), koska tutkimuksen tehokkuus on tavalliseen arkistokertymään nähden toista luokkaa.

Tabell 4. Antal bebodda revir per kommun på ÅOFs område i femårsperioder. Till sist anges antal revir som upptäcktes under fältarbetet.

kunta kommun	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Alastaro	-	-	3	1	1	-	1
Askainen	3	2	1	3	1	-	-
Dragsfjärd	-	1	1	3	7	2	1
Halikko	-	1	3	3	3	-	-
Houtskari	-	-	-	-	3	-	-
Kaarina	1	1	1	-	1	-	-
Kalanti	-	2	4	2	1	-	-
Kemiö	-	-	1	2	2	3	1
Kiikala	-	1	-	2	3	-	-
Kisko	-	1	3	3	1	-	-
Korppoo	-	-	-	-	1	-	2
Kustavi	7	2	1	-	8	2	2
Kuusjoki	-	1	-	-	-	-	-
Laitila	-	1	2	3	1	-	21
Lemu	1	2	-	-	-	-	-
Lokalahti	-	-	2	1	2	-	7
Masku	-	2	-	2	4	1	3
Merimasku	-	-	1	1	2	2	-
Mietoinen	-	1	-	-	-	-	-
Muurla	-	4	8	7	3	1	1
Mynämäki	-	1	-	-	-	-	3
Nauvo	-	2	-	-	8	2	6
Nousiainen	-	1	1	-	1	1	4
Oripää	-	-	-	-	-	-	2
Paimio	-	2	1	-	7	-	3
Parainen	1	2	9	2	9	4	5
Perniö	-	1	5	12	9	6	4
Pertteli	-	1	2	2	2	1	-
Piikkiö	-	1	-	-	1	-	-
Pyhäranta	-	-	-	-	-	-	7
Raisio	-	1	1	1	-	-	1
Rusko	-	1	1	-	-	-	-
Rymättylä	1	5	3	11	6	3	-
Salo	-	4	3	3	3	-	-
Sauvo	-	2	2	-	1	1	4
Särkisalo	-	1	-	1	-	-	-
Taivassalo	-	-	-	-	1	-	-
Turku	-	3	1	1	2	-	-
Uusi- kaupunki	-	-	1	-	1	1	-
Vehmaa	-	-	2	2	1	1	2
Yläne	1	1	-	2	-	-	-
yhteensä sammanlagt	15	51	63	70	96	31	80

Hannu Viitonen

Naaras hautomassa kasvillisuuden suojaan hyvin kätkeytyssä pesässään.
Honan ruvar i sitt välgömda bo.

kiurujen talvisista joukkotuloista 1980-luvun puolivälissä Keski- ja Länsi-Euroopassa. Eritoten talvet 1984-85 ja 1986-87 olivat miltei koko Euroopassa erittäin kylmiä ja runsaslumisista. Sama romahdus näkyi myös Hangon lintuaseman kangaskiurumäärissä vuosien 1984 ja 1985 välillä, kun syysmuuttokaudella havaittu yksilömäärä putosi 366:sta 47:ään (A. Topp 1988, ks. myös kuva 4 Jurmon havainnot).

Tarkastelukauden alun - 1960-luvun alkupuolen - havainnot ovat epäilemättä puutteelliset, sillä järjestelmällinen havaintojen keruu ja harastuksen sekä retkeilyn lisääntyminen alkoivat voimakkaammin vasta vuosikymmenen lopulla. Siten taulukosta 4 havaittava nousu on ainakin pääasiassa näennäinen. Sen sijaan

havaittu romahdus 1980-luvun lopussa on yhtenevä useiden muiden lähteiden kanssa (Bijlsma ym. 1988, A. Topp 1988). Sen todennäköisin selitys on kylmien talvien aiheuttama suuri talvikuolevuus. Aivan viime vuodet osoittavat vähäisiä nousun merkkejä.

Vanhojen reviirien tila

Vanhoja reviiereitä tarkastamalla halusimme selvittää kannanmuutoksen lisäksi, mitkä pesimäympäristön muutokset mahdollisesti voivat olla syynä tietyn paikan hylkäämiseen.

Arkistotiedoista poimittiin 64 varsinaissuomalaisista kallioreviiriä, jotka voitiin paikallistaa tarkasti. Näistä valittiin satunnaisesti 24, jotka tarkastettiin vuosina 1990-91. Kaikilla paikoilla pohdittiin mah-

dollisia ympäristönmuutoksia "vanhan havainnon" ajankohdan ja nykyhetken välillä. Näillä 24 paikalla oli kangaskiuru havaittu viimeksi keskimäärin 14 vuotta sitten (vaihteluväli 2 - 30 vuotta). Kangaskiuru löytyi tässä tutkimuksessa yhdeksältä paikalta; näillä viimeisestä havainnonteosta oli kulunut keskimäärin 11 vuotta (vaihteluväli 2 - 17 vuotta). Asutut reviiirit olivat siten marginaalisesti "nuorempia", mikä viittaa etenevän metsäsukkesion merkitykseen kangaskiurun habitaatteja vähentävänä tekijänä. Autioituneista paikoista olikin 80% (n=15) selvästi kasvanut tai kasvamassa umpeen. Kolmen paikan tyhjentymistä ei ihmissilmän katsottuna voinut arvioida habitaatin muutoksesta johtuvaksi. Vaikka kerran asuttujen reviirien laa-

Taulukko 5. Kangaskiurun eri pesimisvarmuuksien yleisyys (ruutujen lukumäärä kussakin PV-luokassa) Turun ja Porin läänissä ja koko maassa Lintuatlaskartoituksissa vuosina 1974-79 ja 1986-89. PV 1 = laji havaittu ruudulla, mutta ei pesi, PV 2-3 = mahdollinen pesintä, PV 4-6 = todennäköinen pesintä ja PV 7-9 = varmistettu pesintä.

Tabell 5. Utdelning av trädgårdens häckningsindex i olika säkerställningskategorier (antal rutor) i fågelatlas 1974-79 och 1986-89. PV 1 = observerad, PV 2-3 = möjlig häckning, PV 4-6 = sannolik häckning och PV 7-9 = säker häckning.

PV	Turun ja Porin lääni Åbo och Björneborgs län				koko maa hela landet			
	1974-79		1986-89		1974-79		1986-89	
	N	%	N	%	N	%	N	%
1	1	1.7	0	0.0	5	2.6	0	0.0
2-3	21	35.6	16	38.0	79	41.8	34	40.0
4-6	21	35.6	19	45.2	57	30.2	30	35.3
7-9	16	27.1	7	16.7	48	25.4	21	24.7
	59		42		189		85	

tu ajan myötä siis huononee, on Lounais-Suomessa useimpina vuosina lajille sopivia paikkoja tyhjillään.

Kangaskiuru lintuatlaksissa

Tarkastelimme kangaskiurun esiintymistä lintuatlaskartoitusten (1974-79 ja 1986-89) yhteydessä sekä Turun ja Porin läänissä että koko maassa. Ensimmäisen atlaksen aikana tässä läänissä tutkittiin 323 ja koko maassa 3734 ruutua. Toisen lintuatlaksen aikana koko maassa tutkittiin 3752 ruutua ja tässä läänissä 293.

Niiden ruutujen määrä, joissa kangaskiuru on tavattu, oli Turun ja Porin läänissä ensimmäisessä atlaksessa 59 ja toisessa 42 (laskua 29%). Koko maassa vastaavat luvut olivat 189 ja 85 (laskua peräti 55%). Kangaskiuru näyttäisi taantuneen muualla Suomessa selvästi enemmän kuin tässä läänissä. On kuitenkin mahdotonta sanoa, miten ruutujen tarkastustehokkuus nimenomaan

kangaskiurua ajatellen on muuttanut atlaskartoitusten välillä.

Kangaskiurujen pesimisvarmuudet ruuduilla eivät ole kovin paljon muuttuneet kahden atlaskartoituksen välillä koko Suomessa (taulukko 5). Sitä vastoin tässä läänissä varmistettujen pesintöjen osuus (PV 7-9) on selvästi pienentynyt. Vastaavasti mahdollisten ja todennäköisten pesintöjen osuus on hieman suurempi kuin ensimmäisessä atlaskartoituksessa.

Lintuasemien kangaskiuruhavainnot

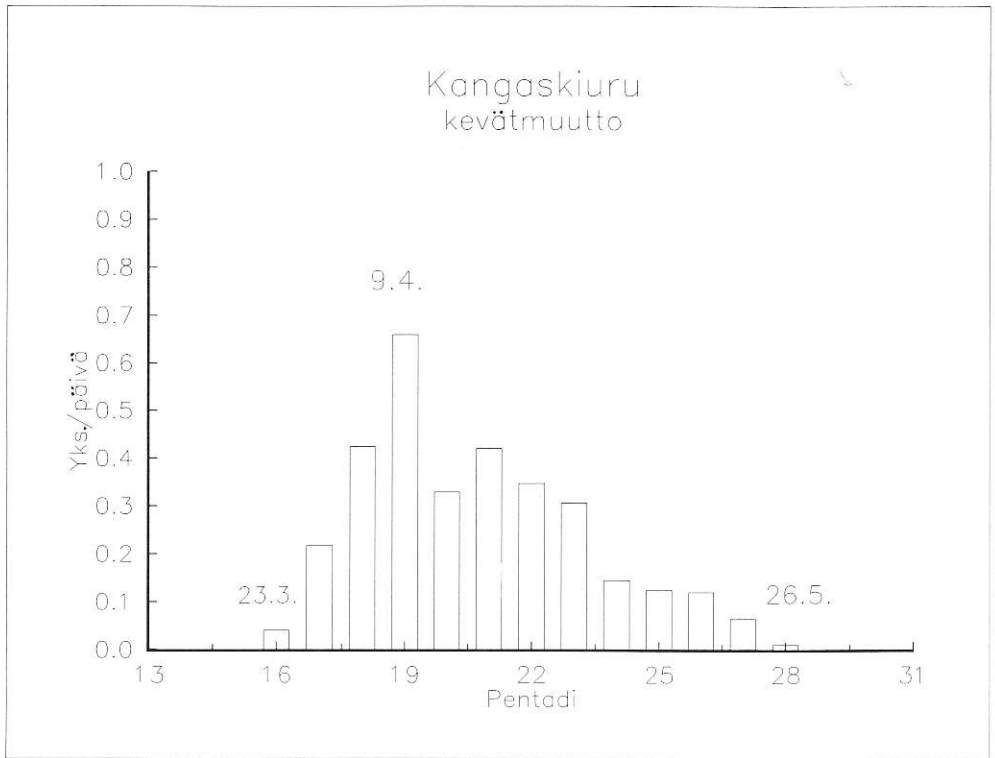
Hildén (1974) totesi kangaskiurun vähenneen 1950-luvulta 1970-luvun alkuun Signildskärin ja Lågskärin aineistojen perusteella. Turun ja Porin läänin alueella olevista lintuasemista Säppi sijaitsee kangaskiurun suomalaisen levinneisyysalueen ulkopuolella. Siksi sen havaintomäärät ovat pieniä eivätkä mainittavasti valaise kangaskiurukannan vaihteluita.

Saarella on havaittu vuosittain 0-11 kangaskiurua. Yhteensä havaintoja on 60 yksilöstä, joista 42 (70%) on havaittu syksyllä (Lilja 1984). Jurmon havainnot kattavat ajan 1962-90. Aseman havainnointitehon mittana käytettiin miehityspäivää. Kangaskiurun muuttokautta havainnollistaa koko em. tutkimuskauden pohjalta laaditut kuvat 1 ja 2. Keväällä kangaskiuru on aikainen muuttaja. Sen ensimmäisten yksilöiden keskimääräinen saapumispäivä TLY:n alueelle on 29.3. (hajonta 8.7 päivää). Aikaisuuden vuoksi (mm. kelirikko) lintuasemalla ei ole aina riittävän tehokasta havainnointia lajin päämuuttoaikaan. Siksi kevään aineistoa ei voi pitää luotettavana kannanmuutosten kuvaajana. Syksyllä lajin muutto sijoittuu sitä vastoin parhaiten havainnoituun aikaan. Kauden 18.9.-1.11. (viiden päivän vakiojaksot 53-61) havainnoinnin kattavuus on lähes aina yli 50 %.

Keväällä vaihtelu on suurta ja ilmeisen epämääräistä (kuva 3). Syyskantakin on vaihdellut suhteellisen voimakkaasti (kuva 4), mutta vaihtelu näyttäisi yhdenmukaisemmalta pesimäaikaisten aineistojen kanssa kuin kevään kuva. Kuvien 3 ja 4 pienimmän neliösumman kuvaaja (viiva) havainnollistaa yleistrendiä. Syyskanta näyttäisi pudonneen alle puoleen 1960-luvun "takautuvasti ennustetusta" lähtötilanteesta. Suuret vuosivaihtelut todistavat kuitenkin, paitsi seurantamenetelmään väistämättä sisältyvästä suurehkosta virhevaihtelusta, myös sen puolesta, että edullisissa oloissa kangaskiurukanta voi varsin nopeasti palautua (vrt. Glutz & Bauer 1985, jotka suhtautuvat optimisesti lajin menestykseen Keski-Euroopassa). Syksyn käyrä ei osoita selvää laskevaa suuntausta enää 1970-luvun puolivälin jälkeen, mutta kyllläkin vaihtelua, joka kytkeytyy ilmeisesti kylmiin talviin

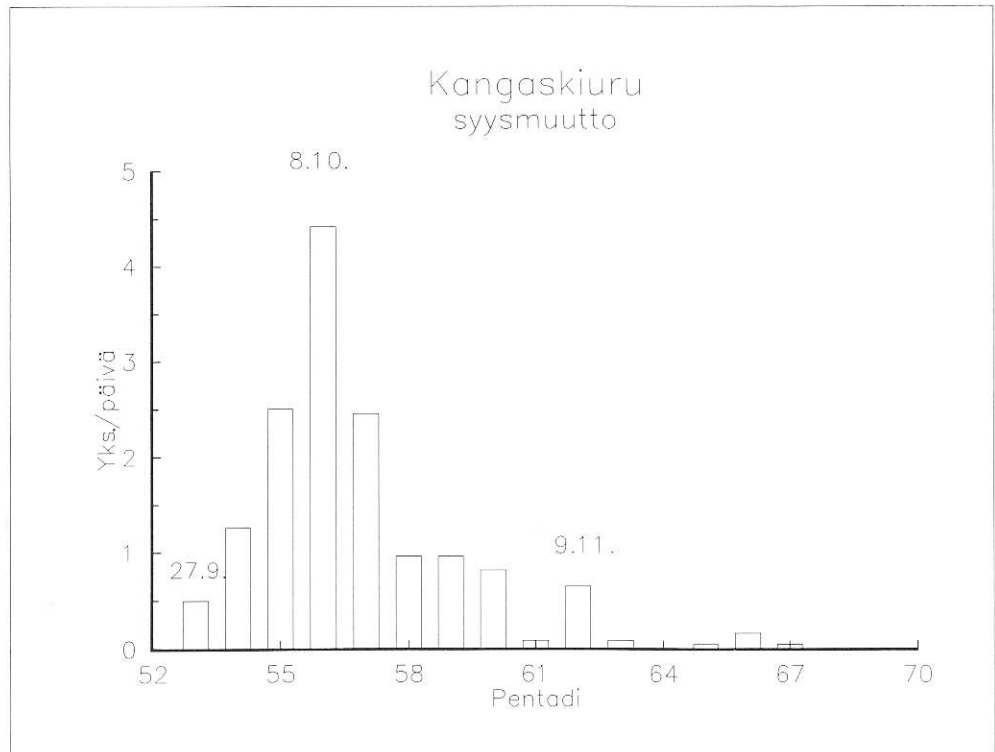
Kuva 1. Kangaskiurun kevätmuuton kulku Jurmon lintuasemalla vuosina 1964-1990.

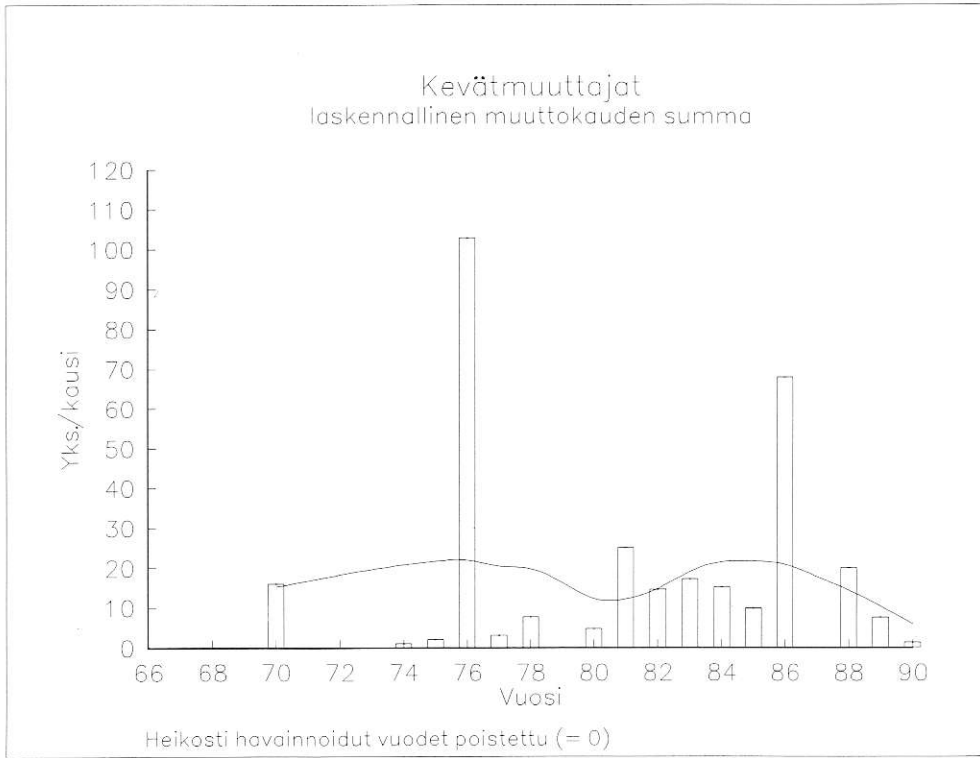
Figur 1. Trädlärkans vårsträckvid Jurmo fågelstation under åren 1964-1990.

Kuva 2. Kangaskiurun syysmuuton kulku Jurmon lintuasemalla vuosina 1964-1990.

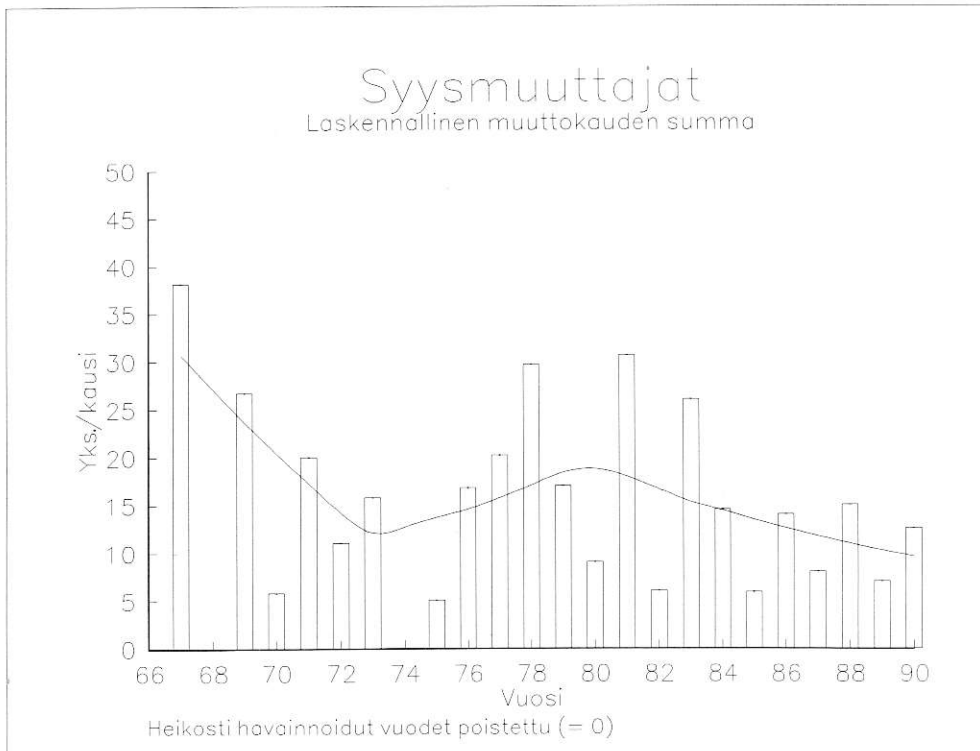
Figur 2. Trädlärkans höststräck vid Jurmo fågelstation under åren 1964-1990.

Kuva 3. Kangaskiurun keväisen muuttokannan vaihtelu Jurmon lintuasemalla vuosina 1966-1990.

Figur 3. Trädlärkans vårsträckande bestånd vid Jurmo fågelstation under åren 1966-1990.

Kuva 4. Kangaskiurun syksyisen muuttokannan vaihtelu Jurmon lintuasemalla vuosina 1966-1990.

Figur 4. Trädlärkans höststräckande bestånd vid Jurmo fågelstation under åren 1966-1990.

Reviiritietokanta

Kaikki sijainniltaan tarkasti tunnetut reviirit on koottu reviiritietokantaan, joka luovutetaan ympäristöviranomaisten käyttöön. Tietokanta sisältää kustakin reviiristä seuraavat tiedot: kunta, tarkempi paikka, yhtenäiskoordinaatit (100 metrin tarkkuudella), asumisvuodet ja reviirin tyyppi.

Yhteenvedo

Suomen kangaskiurukannan suuruudesta aikaisemmin esitetyt arviot ovat hyvin epätarkkoja. Merikallion (1958) arvaus ei käy lainkaan taustatiedoksi. Ensimmäisen atlaksen (Koskimies 1983) aikainen arvio - 2000-3000 paria - saattoi olla lievä yliarvio. Tuorein yleisen uhanalaisseurannan ja toisen atlaksen aikainen tarkennus - 800 paria (Koskimies 1991) - vastaa kutakuinkin tämän selvityksen tulosta, jos maan muiden alueiden kannat on arvioitu samassa suhteessa "vääriin" ja/tai muutokset ovat olleet samanlaisia kuin tämän läänin.

Vuosien 1990-91 kannan arvio Turun ja Porin läänille - 400 paria - on mahdollisesti optimistinen kangaskiurukannan suhteen ja pessimistinen lintuharrastajien tutkimusintensiiviteetin suhteen. Oikean luvun sisältävä haarukka on mielestämme 250-450 paria.

Kangaskiurukannat vaihtelevat sekä paikallisesti että laajemmassa skaalassa. Paikallista vaihtelua aiheuttavat esim. laidunnuksen loppuminen tai sopivien habitaattien puute tai niiden laadun heikkeneminen. Glutz & Bauer (1985) korostavat tämän vuosisadan aikaisten muutosten selittäjänä myös esim. maailmansotien aiheuttamia habitaattimuutoksia kangaskiurulle edullisina (!) ja vastavasti jälleenrakennusta (mm. maa- ja metsätalouden ja joutomaiden) talvi- ja pesimähabitatteja vähentäneenä vai-

heena. Laaja-alaisia muutoksia aikaansaa mm. ilmaston muuttuminen joko kylmempään tai lämpimämpään suuntaan. Lämpimät talvet ja aurinkoiset kesät ovat runsastuttaneet lajin kantoja, kun taas kylmät talvet (1940-luvulla, 1955-56, 1962-63, 1978-79, 1984-85 ja 1986-87) ovat aiheuttaneet merkittäväkin taantumista (Bijlsma ym. 1988, A. Topp 1988).

Kantojen luontainen vaihtelu on kuitenkin pidettävä erillään mahdollisesta pysyvistä suuntauksesta. Esimerkiksi voimakkaat kannanvaihtelut viimeisen 20 vuoden aikana ovat varmasti ainakin osaksi ilmaston vaihteluista johtuvia. Jos tulevat vuodet ovat suotuisia, saattaa laji jopa runsastua nykyisestä. On kuitenkin vaikea uskoa, että kanta nousee niihin lukemiin, joissa se oli 1940-luvulla ennen lähes koko levinneisyysalueella sittemmin todettua voimakasta taantumista.

Millainen uhka kalliomäkien aikaisempaa voimakkaampi umpeenkasvu on kangaskiurulle?

Ehkä ei kovin suuri niin kauan kuin sopivia korvaavia pesimäympäristöjä (hakkuaalueet, sähkölinjat, tienpenkereet, sorakuopat) syntyy ihmistoiminnan tuloksena. Niistä ei ilmeisesti ainakaan lähivuosina tule olemaan pulaa. Sitä vastoin kangaskiurujen etsiminen ja löytäminen etenkin hakuilta ja sähkölinjoilta on varmasti hankalampaa kuin esimerkiksi laajoilta avokallioalueilta.

Kiitokset

Kiitämme Turun ja Porin lääninhallituksen Ympäristönsuojelutoimistoa, jonka uhanalaisten lajien suojeleuun ja tutkimukseen Turun yliopiston Biologian laitokselle suunnattujen varojen turvin Jari Valkama työskenteli.

Olemme kiitoksen velkaa myös seuraaville henkilöille, jotka luovuttivat havaintojaan käyttöömme tai / ja muutoin avustivat tutkimuksen kulussa: Pertti Andelmin, Olli Arjamaa, Seppo Aro, Seppo Aspelund, Bertil Blomqvist, Kari ja Jukka Elo, Matti Eloranta, Asko Eriksson, Annika

Forsten, Kaj Grönqvist, Esko Gustafsson, Jukka Haapala, Lars von Haartman, Jukka Harjula, Markku Harmanen, Erkki Haukioja, Raimo Heimonranta, Mika Hemmilä, Olli Holma, Jouko Högmänder, Anna Innola, Lasse Iso-Iivari, Esko Joutsamo, Karri Jutila, Pertti Kalinainen, Erkki Kallio, Olli Kanerva, Kari Karhu, Juhani Karhumäki, Antti Karlin, Olli-Pekka Karlin, Veli-Matti Karlin, Leo Karlson, Rolf Karlson, Eero Ketola, Heikki Kiijärvi, Osmo Kivivuori, Jarmo Komi, Hannu Koskinen, Heikki Kotilainen, A. Kuusela, Pentti Kuusela, Timo Kurki, Juha Kylänpää, Ismo Lahtonen, Jarmo Laine, Unto Laine, Esa Lammi, Markku Laurén, Henry Lehto, J. Lehtonen, Risto Lemmetyinen, Soili Leveelahti, Antti J. Lind, Sture Lindholm, Pekka Loivaranta, Rauli Lumio, Jyrki Matikainen, Vesa Multala, Pekka Mustakallio, Vesa Muurinen, J. Mäki-Jaakkola, Mauno Mäntylä, Tapio Niemi, Sven Nordqvist, Hans Nordström, Mikael Nordström, Jyrki Normaja, Tapani Numminen, Jorma Nurmi, Jukka Nurmi, Seppo Pekkala, Tuomo Peltola, Veijo Peltola, Juhana Piha, Ossi Pihajoki, Esa Piironen, Harri Päiväranta, K. Rainio, Seppo Rajasammal, Hannu Rautanen, Jaakko Reponen, Janne Riihimäki, Veikko Rinne, Pekka Routasuo, Irene Routio, Lennart Saari, Markku J. Saarinen, Jouni Saario, Marko Salmi, H. Salo, J. Salonen, Kari Salonen, R. Sandell, Tapio Sarlund, Vesa Sarola, Pekka Siitonen, Jukka Simula, Martti Soikkeli, Raimo Sundelin, Mikko Suominen, Asko Suoranta, Jorma Tenovuoto, Rauno Tenovuoto, Jouni Tittonen, Pekka Toola, A. Tuomela, P. Tuomola, Arvi ja Jyrki Uotila, Kari Valta, Matti Valta, Lasse Velmala, Jaakko Wessman, Ari Vienenonen, Heikki Virtanen, Kimmo Virtanen, Vesa Virtanen, Jouko Vuokko, Juha Vuorinen, Risto A. Väisänen, Mikko Ylitalo.

Työryhmän työnjako on ollut suunnilleen seuraava: Janne Lampolahti ja Esa Lehikoinen tekivät tutkimussuunnitelman, hankkivat vanhan aineiston ja ohjasivat käytännön kenttätöitä; Jari Valkama teki pääosan kenttätöistä, aineiston täydennyksen, peruskäsittelyn ja loppuraportin rungon; Hannu Virtanen oli aloittanut lajin erikoistutkimuksen Vaka-Suomen pohjoisosassa jo 1988 ja osallistui tähän hankkeeseen lajin erikoisasiantuntijana ja oman alueensa kartoittaneena. Tutkimushanke on toteutettu Turun yliopiston Biologian laitoksessa.

Kirjallisuus

- Bijlsma, R. G., van Dijk, A. J., Hustings, F., Lensink, R. & Post, F. 1988: Severe winters and fluctuations in the Woodlark *Lullula arborea* population in the Netherlands: A relation? - *Limosa* 61: 91-95.
- Glutz, U. N. von Blotzheim & Bauer, K. M. 1985: Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 10/I: Passeri formes (1. Teil), Alaudidae - Hirundinidae. AULA-Verlag, Wiesbaden.
- Harrison, C. 1982: An Atlas of the Birds of the Western Palearctic. - St. James's place, London. 322
- Hildén, O. 1974: Finnish bird stations, their activities and aims. - *Ornis Fenn.* 51:10.35.
- Hildén, O. 1979: Lintuasemat. - Teoksessa Hildén, O., Tiainen, J. & Valjakka, R. (toim.): Muuttolinnot. 225 s. Kirjayhtymä, Helsinki.
- Karhumäki, J. 1975: Eräiden vähäliukuisten pikkulintujen kesäaikaisesta esiintymisestä Salon seudulla 70-luvulla. - *Ukuli* 11(1): 20-24.
- Koskimies, P. 1983: Kangaskiuru. - Teoksessa Hyytiä, K., Koistinen, J. & Kellomäki, E. (toim.) 1983: Suomen lintuAtlas. 520s., Helsinki.
- Koskimies, P. 1991: Uhanalaisten lintulajien esiintyminen Suomessa 1989. - *Lintumies* 26:118-125.
- Lilja, I. 1984: Säpin lintuaseman toiminta. - Teoksessa Soikkeli, M. (toim.), Satakunnan linnusto, ss. 147-177. Porin Lintutieteellinen Yhdistys, Pori.
- Merikallio, E. 1958: Finnish birds, their distribution and numbers. - *Fauna Fennica* 5. 181s.
- Rassi, P. (toim.) 1985: Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimikunnan mietintö. II. Suomen uhanalaiset eläimet.-Valtion painatuskeskus ja Ympäristöministeriö.
- Suomalainen, E. W. 1927: Kokemäenjoen laakson ja läheisen merenrannikon linnusto. Porvoo.
- Topp, A. 1988: Kangaskiurusta Halliaksen aineiston pohjalta. - *Tringa* 15: 38-39.
- Valkama, J. 1991: Kangaskiurututkimus 1990-91 - väliraportti. - *Ukuli* 22: 4-10.
- Virtanen, H. 1991: Kangaskiurun esiintymisestä ja pesimisbiologiasta Varsinais-Suomessa 1989-91. *Lintumies* 26: 269-276.

Kangaskiurun pesä tienpenkassa vain kaksi metriä tiestä.

Trädlärkans bo på vägvall två meter från vägen.

Sammanfattning

Trädlärkans förekomst i Åbo och Björneborgs län 1960-1991

Den här forskningsrapporten analyserar beståndets läge under åren 1990-91 och spårar ändringar under 1900-talet.

I länet valdes slumpmässigt sju 14 X 18 km stora provytor där alla enhetskoordinatkartans 1X1 km rutor med bergområden och sandgröpar söktes fram. Bland dem valdes slumpmässigt 207 rutor (20 %) för fältarbetet. De funna 22 reviren ger i medeltal en täthet på 0.106 par/km² (tabell 1).

I Egentliga Finland finns det 2750 rutor med lämpligt habitat för trädlärkan vilket betyder 290 revir. En uppskattning per kommun ger för Egentliga Finland 170-330 revir (tabell 2) och för Satakunda 50-70 revir (tabell 3). Länets bestånd är sålunda 350-400 par.

Observationsarkivet i Åbo Ornitologiska Förening innebär material om trädlärkan från och med 1960-talet. Uppgifterna kompletterades med upprop i Ukuli och direkta kontakter med arkivobservatörer. Materialet visar en stark nedgång på 1980-talet (tabell 4). Trenden passar bra ihop med de rapporterade stora förlusterna på övervintningsområden i Europa.

Av de arkivrevir som kan lokaliseras noggrant valdes 24 för granskning. Bara 9 av dem var bebodda och 15 av de toma reviren var nu olämpliga för trädlärkan pga skogsukcession.

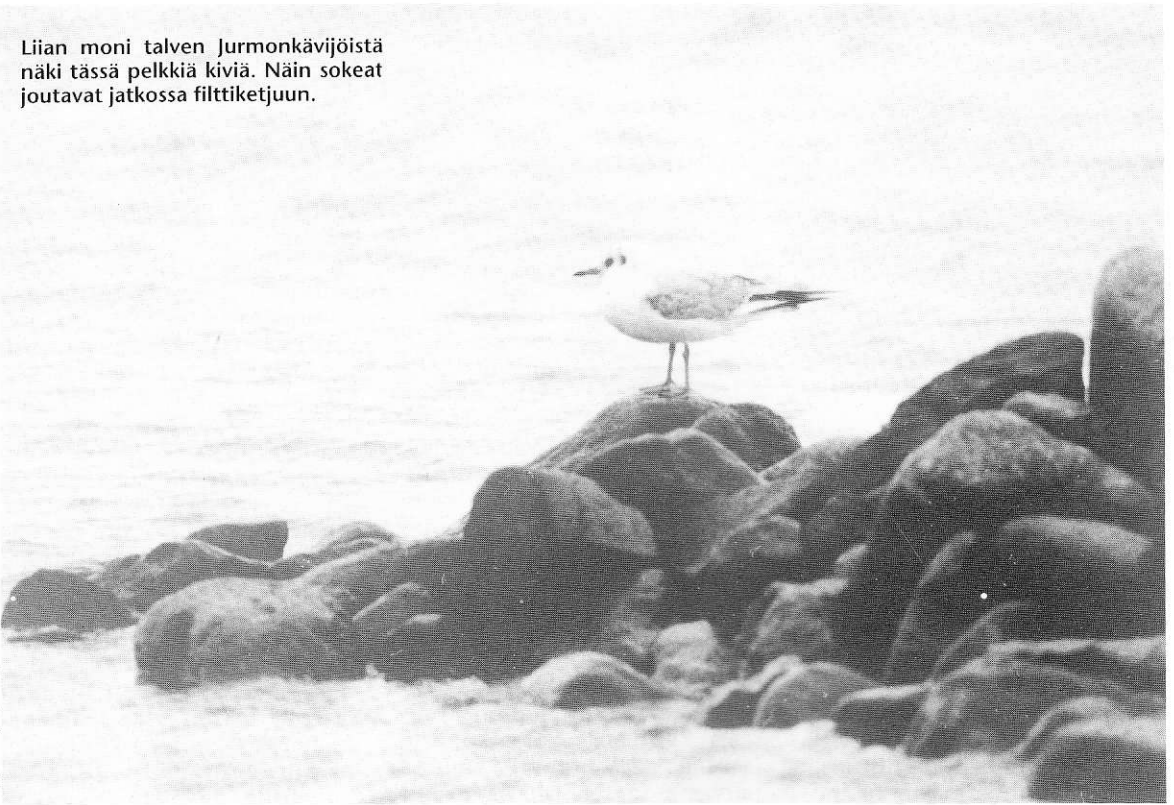
Trädlärkans sträckperioder vid Jurmo fågelstation presenteras i figurer 1 och 2. Jurmo har ofta varit bristfälligt bemannad under vårsträcket och materialet ger inte en pålitlig bild av populationsutvecklingen (figur 3). I höstmaterialet kan man däremot konstatera en nedgående trend på 1960-talet som rapporteras också på de åländska fågelstationerna. Sedan 1970-talet är trenden stabil men årsvariationerna starka.

Jämförelsen mellan fågelatlas materialet 1974-79 och 1986-89 visar en nedgång med 29 %. Nedgången är mindre i Åbo och Björneborgs län än i andra delar av landet (tabell 5). Hela landets bestånd uppskattas i den nya atlasen till 800 par vilket passar ihop med resultaten i den här rapporten. Halften av Finlands trädlärkor häckar alltså i Åbo och Björneborgs län.

Liian moni talven Jurmonkävijöistä näki tässä pelkkiä kiviä. Näin sokeat joutavat jatkossa filtiketjuun.

Seppo Säilyä, Korppoo talvi

Jurmon jo neljäs eurotalvi

Melkein koko talven ajan tuuli puhalteli pääsääntöisesti lännen puolelta, eikä myrskyä ollut kuin parina päivänä. Lämpötila pysytteli nollan nurkilla ja vain Järvi ja lahdet olivat jäässä. Sateita saatiin normaalissa määrin, suurin osa räntänä. Lunta saarella oli enimmilläänkään tuskin 5 cm enempää.

Leuto talvi kannusti lintumiehiä uskaltautumaan myös Jurmoon sankoin joukoin. Miehitys on historian parhaita: joulukuussa 25, tammikuussa 22, helmikuussa 19 ja maaliskuussa 14 miehityspäivää. Kuitenkin reittien laskenta on unohtunut lähes tyystin. Varsinkin

Jurmon talvikatsaus - tuoreempana kuin koskaan! Ennätys-leudon talven mielenkiintoisimmat havainnot, tietysti RK:n tarkastamattomina.

tammikuussa reittien laiminlyönti oli lähes totaalista: Vain muutamana päivänä reitit laskettiin siedettävästi.

Ylipäätään asemakaavakkeiden täyttämisen sekä myös asemakäyttäytymisen on rutkasti parantamisen varaa. Kerrattakoon vielä, että kaavakkeessa kohdassa A vedetään "paik." yli ja kirjoitetaan ylle "yht." (=yhteensä). Tähän kohtaan merkitään siis havaittujen yksilöiden yhteismäärä. Kohta C, "muut", jaetaan sarakkeisiin ja siihen sijoitetaan reittien havainnot kukin omaan sarakkeeseensa. Minäänlaisia muuttujan x arvolla

William Velmala

merkittyjä summia ei kaa-
vakkeella suvaita, etenkin
lökkien kohdalla oli yleisesti
käytetty pelkkää ruksia.

Ennen asemakaavakkeiden ja
karttojen ym. tarvikkeiden lop-
pumista on asemanhoitajalle il-
moitettava asiasta hyvissä
ajoin. Kaasulaitteiden ja kam-
minan käytöstä ja muusta tar-
peellisesta on kylliksi infor-
maatiota aseman ohjeissa. Lu-
kekaa ohjeet huolellisesti en-
nen tuntemattomien laitteiden
käyttöä. Näin vältätte turhat
sotkut.

Talvehtijat

Jo lokakuun lopulla ilmesty-
nyt tunturihaukka oleskeli Jur-
mossa ainakin joulukuun lop-
puun asti. Niittykirvinen tal-
vehti tuloksekkaasti Sorgenilla
siirtyen loppupalvesta saaren
länsipäähän. Ensimmäinen tun-
turipöllö ilmestyi saarelle 2.12.
Tämä ilmeinen 1-kv lintu sai
kaverin vanhemmasta naaras-
pukuisesta linnusta, jonka kans-
sa se näyttäytyi vuorotellen
talven aikana. Näkipä joku ne
molemmat samanakin päivänä.
Joulukuun puolenvälin tienoilla
saarelle pysähtyi kuikka, joka
myös talvehti Jurmon vesillä.
Kuikkalintuja nähtiin normaalia
selvästi runsaammin talven ai-
kana, sekä muuttavina että pai-
kallisina.

Vesilintuja laskettiin talven
aikana kohtalaisen suuria mää-
riä. Sinisorsa laskettiin kah-
densadan yksilön molemmin
puolin. Haahkojen ja pilkkasii-
pien lukumäärät liikkuivat 10
yksilön tienoilla päivittäin. Kos-
keloita oli vaihtelevin määrin
muutamista yksilöistä muuta-
miin kymmeneen yksilöihin. Me-
rimetsoja talvehti puolesta sa-
dasta sataan yksilöä Jurmon
luodoilla.

Kyhmyjoutsenia laskettiin
parista kymmenestä ylöspäin
ja laulujoutseniakin viitisen yks-
silöä. Mustalintuja, telkkiä sekä
tukka- ja lapasotkia löytyi muu-
tamia silloin tällöin. Riskilöitä

havaittiin talven aikana parhaim-
millaan toista kymmentä. Ilmei-
sesti myös suopöllö vietti talvensa
Jurmossa.

Joulukuun sokerit

Joulukuun toisena päivänä
kyyhötti kirkolla mustapää-
kerttu, joka kuoli samana päi-
vänä. 6.12. Etelä-lahdella
uiskenteli härkälintu. 30 räkät-
tiä havaittiin muuttomatalla
14.12. Talven ensimmäinen
merisirri näyttäytyi vasta 18.
12., seuraavana päivänä jo kol-
me. Samana päivänä nähtiin
myös myöhäinen punakylkiras-
tas. 22.12. muutti yhteensä
jopa 9 gaviaa. Tällöin nähtiin
myös härkälintu.

Joulupäivänä ohitti "talven
kovin" - jääkyhky - havain-
noitsijan riskilän seurassa saa-
ren pohjoispuolella. Myös alli-
haahkoja nähtiin jouluna run-
saasti: yhteensä kaksi koirasta
ja 21 naarasta muutti kahdessa
parvessa saaren ohji ja lisäksi
11 lintua oli paikallisena. 27.12.

nähtiin taviokuurna sekä jänkä-
kurppa.

Tammikuun sirrit ja sorsat

Vuoden alusta alkoivat meri-
sirritkin tulla Jurmoon suur-
empina parvina, mm. 3.1. 30
lintua. Samana päivänä nähtiin
muuttava 2-kv pikkukajava.

Vuodenvaihteen jälkeen las-
kettiin erikoisen suuria sini-
sorsa-määriä: 3.1. 480 ja 4.1.
510 yksilöä. 5.1. ilmestyi kah-
deksan lapasotkan parvi Sor-
genille, missä se viihtyi muu-
tamia päiviä. Allihaahkoja nähtiin
taas 7.1. neljä yksilöä. Kyseisenä
päivänä oli saarella kaksi suopöllöä
paikallisena. 8.1. oli merisirrien
huippu, 60 yksilöä.

9.1. nähtiin punarinta, 21.1.
saarella piipahtivat ampuhaukka
ja 3-kv isolokki. Hiirihaukka
kaarteli saaren yllä seuraava-
na päivänä. Mielenkiintoinen
havainto on myös 28.-30.1.
Sorgenilla havaittu 2-kv koi-
ras-allihaahka.

Pojat tirkistelevät tyttöjä vesirajan alapuolelta. Näitä Jäämeren näkymiä saatiin ihastella muutaman kerran Jurmossakin.

Meriharakka saapui Jurmoon 29.2. ja paransi saapumisennätystä peräti kuukaudella.

Helmikuun aikaiset

Helmikuun alkupuolella alkoivat mm. koskeloiden määrät kasvaa satoihin yksilöihin. Haahkoja alkoi tulla yhä enemmän Jurmon vesille, ensimmäinen jp-koiras jo 7.2. Merkille pantavaa oli myös lокkien muutto; Helmikuun puolivälin jälkeen määrät olivat yhteensä vain hieman vajaa tuhannen. 12.2. muutti kaksi vanhaa pikkukajavaa luoteeseen saaren itäpuolelta.

15.2. nähtiin kevään ensimmäinen kiuru. Seuraavana päivänä nähtiin taas pikkukajava, 2-kv lintu, ja muuttava vanha selkälokki. 26.2. muutti taas kiuru ja Järven kannakselta löydettiin tunturikiuru.

29.2. havaittiin kolme merihanhea sekä todella aikainen muuttava meriharakka. Myös yksinäinen uuttukyyhky muutti tällöin. Helmikuun lopulla alkoi kyhmyjoutsenia saapua odottamaan sisäsaariston pesimä-

lahtien avautumista, mm. 29.2. 63 yksilöä.

Maaliskuussa kolme muuttosykäystä

Naaraspukuinen tunturipöllö näyttäytyi vielä kuukauden alkupäivinä. Meriharakka ja töyh-töhyppä noteerattiin 3.3. ja ensimmäinen kirvinen seuraavana päivänä.

Lämmin etelävirtaus laukaisi kevätmuuton kunnolla vauhtiin 5.3. Länsipäässä kailottivat keväthuutoaan 500 kalalokkia, haahkan ja allin määrät nousivat jo yli sadan ja ensimmäinen ristisorsa saapui. Syksyn vaeltajista ilmestyivät saarelle jälleen sini-, kuusi- ja talitiaiset sekä puukiiپیjä.

Maaliskuun suurimmat merimetsomäärät laskettiin 7.3. (100 lintua) ja 14.3. (130 lintua). Hippiäinen ja sepelkyyhky saapuivat 7.3. ja mustavaris ja pulmunen seuraavana päivänä.

Vajaan parin viikon hiljaiselo

katkesi viikonvaihteen 21.-22.3. muuttolintuannokseen: Uusia tulijoita olivat silkkiuikku, metsähanhi, kuusi tylliä, lehtokurpat, pari peukaloista, punarinnat, rautiainen ja luotokirvinen. Parhaita määriä edustivat lauantaina 20 puukiiپیjä, 143 hippiäistä, 40 mustarastasta, 36 peippoja ja 38 talitiaista. Kaikkiaan saapuneita lajeja oli jo 31. Saarella säännöllisesti näyttäytyneet kanahaukat laajensivat ruokavaliotaan parilla sarvipöllöllä.

Haahkoja laskettiin 26.3. jo 550, mutta kevään ensimmäinen muutontarkkailu räjäytti pankin seuraavana päivänä: yhteensä 4100 haahkaa. Päivä tarjosi kuun suurimman kyhmyjoutsensumman 82 lintua ja mukana sompaili yksi pikkujoutsen. Myös kevään ensimmäinen harmaahaikara nähtiin. Seuraavana päivänä alkoi pitkä kylmä jakso, joka karsi loppukuun muuttajat minimiin.

Varsinais-Suomen lintuharvinaisuudet vuodelta 1990

Vuosikymmen vaihtui harvinaisuuksien suhteen hyvissä merkeissä. RK hyväksyi vuodelta 1990 maakunnasta 34 havaintoa. Uusina lajeina kirjattiin amerikanhaapana, arokotka ja alas-

kanvikla. Ensimmäistä kertaa nähtiin myös tavin pohjoisamerikkalainen *carolinensis*-rotu. Varsinais-Suomessa tavattujen lajien lukumäärä on nyt 336.

Vuoden parhaimmista ovat myös suula, talvinen lyhytnokkahanhi, isohaaraukka, valkosiipitiira, kaksi vuorivästaräkkiä ja punapäälepinkäinen. Runsaana esiintyi punajalkahaukka (6 yksilöä) ja ARK:n puolelta jääkuikka (4), kyhmyhaahka (11) ja haarahaukka (5).

ARK:n kymmenes toimintavuosi sisälsi kolme kokousta, joissa käsiteltiin keskimääräistä enemmän harvinaisuusilmoituksia. RK:lle annettiin lausunto 56 havainnosta ja käsiteltiin 86 ARK:lle kuuluvaa havaintoa, joiden hylkäämisprosentti oli 10 %. Yleisimmin hylkäämiseen johtavan päätöksen syynä oli liian suppea kuvaus linnusta tai epäsuotuisa havaintotilanne. Lomakkeen täyttämiseen kannattaa paneutua huolella ja käyttää tukena alkuperäismuistiinpanoihin perustuva piirroksia.

Muutokset

RK on poistanut tarkastettavien lajien luettelosta partatiaisvuoden 1991 alusta, joten vuoden 1990 jälkeen tehdyt partatiaishavainnot tulee lähettää ARK:n tarkastettavaksi, sitä vanhemmat edelleen RK:lle.

ARK:n linja partatiaishavaintojen käsittelyssä ei tule ilmeisesti muodostumaan kovin tiukaksi vaan esim. pelkkään ääneen perustavilla havainnoilla on hyvät mahdollisuudet läpäistä käsittely.

ARK on päättänyt kokouksessaan 9.12. muuttaa tarkastettavien lajien luetteloa siten, että +2kv kyhmyhaahkakoiraita koskevia havaintoja ei enää tarkasteta vuoden 1992 alusta alkaen. Ilmoitukset naaraista ja nuorista koiraista ovat edelleen tervetulleita.

ARK:n jäsenistö ja äänestysmenettely on muuttunut siten, että äänestäviä jäseniä on nyt seitsemän. Jukka J. Nurmi valittiin uudeksi jäseneksi vuoden 1991 alusta.

Lama puree myös lintulehden toimittamiseen. Kahden värikkään vuoden jälkeen jouduttiin harvinaisuuskuviissa palaamaan mustavalkolinjalle.

Topinojan kaatopaikalla viikon päivät
viihtyneestä nuoresta arokokasta tuli
valtakunnan julkkis.
En ung steppörn lockade ornitologer
runt landet till Toppå soptipp.

ARK-lajiluettelo 1.1.1992 alkaen

jääkuikka
jääkuikka-laji
pikku-uikku
mustahaikara
lyhytnokkahanhi
kiljuhanhi
kyhmyhaahka, ei +2kv k
kiljukotka-laji
haarahaukka
niitty/arosuoaukka
muuttohaukka
kiiruna
viiriäinen
keräkurmitsa
heinäkurppa
rantakurvi
leveäpyrstökihu
tunturikihu
isolokki
pikkukajava
mustatiira, ei jp
pikkutiira
etelänkiisla
sininärhi
valkoselkätikka
lapinuunilintu
sepelrastas syksyllä
lapintiaainen
partatiainen
keltahemppo
pikkusirkkku
kultasirkkku
kuukkelii
nokivaris

ARK:n kokoonpano

Tom Lindroos
Hannu Friman
Hannu Klemola
Jarmo Komi
Tapani Numminen
Jukka J. Nurmi
Juha Varrela

RK:n hyväksymät havainnot

SUULA
Sula bassana (2,1:2)
22.3. Pyhäranta, Rihtniemi ad m
(Hannu Yli-Kauhaluoma).
Suomessa nähty 21 kertaa, näistä
12 on ollut 1kv lintuja syys-loka-
kuussa. Aikaisemmat havainnot
TLY:n alueelta ovat 3.7.1956
Houtskäristä ja 14.9.1968 Halikos-
ta.

LYHYTNOKKAHANHI
Anser brachyrhynchus (18,1:20)
11.-12.12. Parainen, Kopparö (Kaj-
Ove Pettersson, Bertil Blomqvist,
Marcus Dunker).

Tiettävästi ensimmäinen talviha-
vainto Suomesta. Lyhytnokkahanhi
on poistettu RK:n lajilistalta vuoden
1991 alusta.

AMERIKANHAAPANA
Anas americana (0,1:1)
22.6. alkaen. Taivassalo, Rantalan-
lahti k jp/vp (Matti Lempiäinen ym.).
Lintu oli paikalla useita päiviä ensi-
havainnon jälkeen. Suomen 7. ameri-
kanhaapana, Varsinais-Suomen
335. laji.

TAVI
Anas crecca carolinensis (0,1:1)
30.4.-1.5. Korppoo, Jurmo k (Pasi
Pirinen, Matti Nieminen, Erno Kärk-
käinen ym.).

Ensimmäinen havainto Varsinais-
Suomesta, Suomessa tavattu nyt
11 kertaa. Keväisten taviparvien
tarkka tutkailu on paljastanut ameri-
kantavien jokavuotiseksi vierailijaksi
Suomessa.

Lyhenteet

Havainnot: pull=untuvapoika-
nen, juv=nuori, subad=esiakui-
nen, ad=vanha, 1kv=ensimmäi-
sellä kalenterivuodellaan oleva
(31.12. asti, 1.1. jo 2kv jne.),
k=koiras, n=naaras, npuk.=
naaras-pukuinen, kn=pari, (vrt.
1k 1n=yksi koiras ja yksi naa-
ras), jp=juhlapukuinen, vp
=vaihtopu-kuinen, pp
=peruspukuinen, tp = talvipu-
kuinen, v=vaalea värimuoto,
t=tumma värimuoto, vm=väl-
imuotoinen, ä=ääntelevä (ei
nähty, nähty ääntelevä=1),
Ä=laulava (ei välttämättä näh-
ty), r=rengastettu tai pyydys-

tetty, N=pohjoiseen (NW = luo-
teeseen jne.), m=muuttava,
p=paikallinen, a=parvi (a5 =vi-
iden parvi, 5a = viisi parvea),
n100 = noin sata, I = tam-
mikuussa (jne.).

Esiintyminen: Lajinimen jäl-
jessä olevista tapaamiskertoja
kuvaavista luvuista ensimmäi-
nen kertoo Varsinais-Suomes-
sa hyväksytyjen havaintojen
(ei yksilöiden) määrän vuoden
1989 loppuun mennessä, luku-
pari kertoo Varsinais-Suomen
havaintojen osuuden koko maas-
sa tehdyistä havainnoista vuon-
na 1990.

PUNAPÄÄNARSKU

Netta rufina (7,2:2)

10.5. Korppoo, Utö k (Ari Rivasto, Pasi Laaksonen), 31.7.-noin 15.9. Salo, Halikonlahti n (Tom Lindroos, Harry Lehto ym.).

ISOHAARAHAUKKA

Milvus milvus (5,1:1)

1.5. Turku, Perno W (Ismo Lahtonen).

Koko maasta yhteensä 21 havaintoa, näistä 6 Varsinais-Suomesta. Vuoden ainoa isohaarahaukka kaarteli hetken Pansiontien päällä juhlistaen yksinäisen retkeilijän vapunpäivää.

HANHIKORPPIKOTKA

Gyps fulvus (1,0:1)

25.6.1986 Korppoo, Utö 2kv (Jari Peltomäki, Jouko Högmänder, Ismo Willström).

Tästä Pohjois-Euroopan kiertueella olleesta linnusta on aikaisempi ilmoitus Jurmossa 22.-23.6. vuoden 1986 katsauksessa.

NIITYSUOHAUKKA

Circus pygarcus (26,2:22)

12.5. Turku, Friskalanlahti ad k (Rami Lindroos, Marko Suomi, Tom Wistbacka), 26.5. Mietoinen, Mynälahti n (Pekka Alho).

Normaalin niukka esiintyminen Varsinais-Suomessa, vaikka koko maassa lähes ennätysrunsas.

19.8.1973 Eura, Honkilahti +2kv k (Heikki Minn, Vesa Lukkala), 14.5.1989 Parainen, Kojkulla-Onttala +2kv k (Kaj-Ove Pettersson).

AROKOTKA

Aquila nipalensis (0,1:1)

20.-26.7. Turku, Topinojan kaato-
paikka 2kv (Jarmo Laine ym.).

Suomen 12. arokotka kokosi lintuinhimiset Topinojalle läheltä ja kaukaa. Tiiviisti alueella viihtynyt lintu tarjosi erinomaiset mahdollisuudet nuoren arokotkan tuntomerkkien opiskeluun. Varsinais-Suomen 336. laji.

PUNAJALKAHAUKKA

Falco vespertinus (?;6:31)

11.-12.5. Perniö, Näse n (Jukka K. Nurmi), 19.5. Piikkiö, Tuorla +2kv k (Tom Lindroos, Henry Lehto, Tapani Missonen), 2.-3.6. Perniö, Saarenjärvi 2kv k (Markus Ahola, Jani Elovaara, Jukka K. Nurmi), 12.8. Nauvo, Högsar 1kv (Rasmus Mäki, Mikael Nordström), 21.-22.9. Perniö, Torkkila +1kv n (Jukka K. Nurmi ym.), 29.9. Rymättylä, Kurinen 1kv (Lassi, Hannu ja Antero Eloranta).

Perniön punajalkahaukkanäärä.
Aftonfalkhonan i Bjerno.

Ennätysesintyminen Varsinais-Suomessa ja toiseksi runsain esiintyminen Suomessa. Vuosina 1982-89 on maakunnassa havaittu vuosittain 0-2 yksilöä.

PIKKUHUITTI

Porzana parva (5,1:9)

23.-27.5. Suomensjärvi, Aneriojärvi k-Å (Jukka Sillanpää, Marjo Sillanpää ym.).

Kovin harvinainen laji Varsinais-Suomessa, koko maassa havaittu jo 100 yksilöä.

AVOSETTI

Recurvirostra avosetta (26,2:12)

1.5. Kemiö, Sjölox 2 (Jukka K. Nurmi), 19.-22.5. Korppoo, Jurmo (Sampo Laukkanen, Kalle Larsson, Jani Ceder).

Kemiön lintujen nähtiin parittelevan lahdella. Todennäköisesti samat linnut nähtiin myöhemmin illalla Halikonlahdella, mutta havainnosta ei ole tehty ilmoitusta RK:lle. Jurmossa avosetti on lähes jokavuotinen vierailija.

ALASKANVIKLA

Tryngites subruficollis (0,1:1)

11.-12.5. Korppoo, Jurmo (Pekka Alho, Kalle Rainio, Mikko Ylitalo ym.).

Suomen kuudes alaskanvikla ja ensimmäinen kevähavainto maastamme oli TLY:n alueen 334. laji.

LAMPIVIKLO

Tringa stagnatilis (16,2:21)

7.-8.6. Salo, Halikonlahti 2 (Janne Riihimäki ym.), 13.5.1989 Västanfjärd, Galtarbyviken (Jarmo Laine, Markku Harmanen, Pekka Loivaranta).

ISOVESIPÄÄSKY

Phalaropus fulicarius (5,1:1)

2.10. Kemiö, Sjölox 1kv (Jukka K. Nurmi).

Nopeimmat ehtivät bongata linnun, joka lähti muutolle iltahämärisä. Edellinen havainto on Pyhäranasta heinäkuulta 1989.

VALKOSIIPITIIRA

Chlidonias leucopterus (3,1:1)

11.6. Paimio, Paimionlahti jp (Matti Lempiäinen).

Tyypillisen nopea vierailu tyypilliseen aikaan. Edelliset havainnot: Turku 1974, Salo 1978, Mietoinen 1988.

ISOKIRVINEN

Anthus novaeseelandiae (?;3:12)

23.9. Uusikaupunki, Pitkäluoto S (Tom Lindroos, Rauli Lumio, Heikki Nurmi), 27.9. Korppoo, Utö (Hannu Klemola), 9.10. Nauvo, Seili (Hannu Friman).

Kaikkiin havaintoihin sisältyy mongoliankirvisen (*Anthus godlewskii*) mahdollisuus.

NUMMIKIRVINEN

Anthus campestris (32,0:4)

27.4.1989 Uusikaupunki, Vekara (Harri Päiväranta, Raimo Virtanen).

SITRUUNAVÄSTÄRÄKKI

Motacilla citreola (7,1:6)

22.5. Salo, Halikonlahti k (Matti Lempiäinen, Pekka Vainikka).

Edelliset kaksi havaintoa ovat toukokuulta 1987 Utöstä ja Halikonlahdelta.

VUORIVÄSTÄRÄKKI

Motacilla cinerea (5,2:6)

7.7. Uusikaupunki, Vekara +1kv k S (Mikko Ylitalo, Kalle Rainio), 15.-16.10. Pyhäranta, Rihtniemi (Hannu Virtanen, Markku Santamaa, Veli Puputti ym.).

Edelliset havainnot ovat vuosilta 1970, 1983, 1984 ja 1987, jolloin laji nähtiin Turussa ja Jurmossa.

PUNAPÄÄLEPINKÄINEN

Lanius senator (2,1:1)

7.-8.7. Korppoo, Jurmo +1kv k (Vesa Multala, Enn Vilbaste, Eedi Lelov), 11.-13.7. Korppoo, Jurmo +1kv k (Jyri Heino).

Havainnot koskevat samaa lintua. Edelliset havainnot ovat Isokarista 15.5.1969 ja Jurmosta 15.-23.10.1979. Suomen 14. havainto.

MUSTAPÄÄTASU

Saxicola torquata (20,2:5)

15.-16.4. Dragsfjärd, Lövö n (Mikko Ylitalo, Kalle Rainio, Pekka Toola), 21.4. Västanfjärd, Galtarby k (Pekka Salmi, Hannu Salmi, William Velmala ym.).

PARTATIAINEN

Panurus biarmicus (6,2:15)

17.-18.10. Korppoo, Utö 5k 3n (Hannu Klemola), 18.11. alkaen. Salo, Halikonlahti 3-4 (1k 1n) (Janne Riihimäki ym.).

Poistettu RK:n lajiluettelosta 1.1.1991 alkaen, josta lähtien havainnot siirtyvät ARK:n tarkastettaviksi.

Hylätyt havainnot

KIJUKOTKA

Aquila clanga

13.8.1972 Eura Honkilahti 1kv.

TUNTURIHAUKKA

Falco rusticolus

16.12. Korppoo, Jurmo.

ISOKIHU *Stercorarius skua*

2.6. Pyhäranta, Otajärvi 2 juv S.

Henry Lehto, Kuusamo 22.6.91

ARK:n hyväksymät havainnot

JÄÄKUIKKA

Gavia adamsii

5.5. Uusikaupunki, Vekara 2 jp m (Raimo Heinonen, Matti Lempiäinen, Raimo Virtanen), 17.5. Pyhäranta, Rihtniemi jp N (Pekka Alho, Tapani Veistola), 15.12. Korppoo, Jurmo tp (Mika Asikainen).

Poikkeuksellisen runsas esiintymisen TLY:n alueella. Jääkuikat muuttavat keväällä ilmeisesti kaukana ulkomerellä, sillä kevätmuuttohavainnot on vähän verrattuna esim. Porin ja Merenkurkun alueisiin. Suurin osa 80-luvun jääkuikkahavainnoista on tehty Jurmossa.

PIKKU-UIKKU

Tachybaptus ruficollis

Toukokuu 1990. Korppoo jp, samalla paikalla nähty 1-2 vuodesta 1986 (Ilkka Lampolahti), 3.9.-4.10. Salo, Halikonlahti vp (Janne Riihimäki ym.), 24.11. Turku, Länsilaituri tp (Pekka Alho, Tom Lindbom, Jukka Sillanpää), 11.12.1988 Turku, Ruissalo tp (Pekka Alho, Heidi Peltomaa ym.). Havainto on julkaistu aiemmin virheellisesti 11.2.1989 Ukulissa 1/1991, 11.10.1989 Turku, Friskalanlahti ad (Joel Karvonen).

MUSTAHAIKARA

Ciconia nigra

6.5.1989 Turku Friskalanlahti W (Rami Lindroos, Markku Rahkonen, Mikko Suhonen).

Mustahaikara ei ole läheskään jokavuotinen harhailija TLY:n alueella. Edellinen havainto on Kiskosta vuodelta 1986.

KATTOHAIKARA

Ciconia ciconia

13.5.1989 Kemiö, Högmo (Jarmo Laine, Pekka Loivaranta, Markku Harmanen), 5.-7.6.1989 Paimio, Kerko-la (Tapani Numminen).

Kattohaikara on poistettu tarkastettavien lajien joukosta vuodesta 1990 alkaen.

HARMAASORSA

Anas strepera

19.5.1989 Korppoo, Jurmo ad k (Sampo Laukkanen).

Laji on poistettu tarkastettavien lajien luettelosta vuodesta 1990 alkaen.

KYHMYHAAHKA

Somateria spectabilis

23.3. Pyhäranta, Rihtniemi +2kv k N (Markku Santamaa, Tapani Santamaa), 25.3. Pyhäranta, Rihtniemi +2kv k N (Tapani Santamaa, Hannu Virtanen ym.), 31.3. Kustavi, Susiluoto 3kv k SW (Tapani Numminen, Heikki Assinen, Reijo Vikman), 31.3. Pyhäranta, Rihtniemi +2kv k S (Markku Santamaa, Tom Lindbom, Tapani Santamaa ym.), 11.-12.4. Rymättylä, Heinäinen 3kv k (Arvi Uotila, Lassi Eloranta), 29.4. Pyhäranta, Rihtniemi +2kv k N (Markku Santamaa, Anna Innola, Tapani Santamaa ym.), 3.5. Pyhäranta, Rihtniemi +2kv k N (Markku Santamaa, Tapani Santamaa, Pekka Vainikka), 12.5. Korppoo, Jurmo +2kv k (Pekka Alho, Heidi Alho), 5.6. Dragsfjärd, Morgonlandet +3kv k (Sampo Laukkanen), 9.6. Pyhäranta, Rihtniemi 2 +2kv k S

Varsinais-Suomen toinen lapinuunilintu lauloi Varissuolla. Nordsångare.

Mustahaikara vauhdissa. Svart stork.

(Jukka Sillanpää, Markku Santamaa, Tapani Santamaa).

Ennätyksellisen runsas esiintyminen niin TLY:n alueella kuin koko maassakin. Valtaosa havainnoista keskittyy haahkamuton yhteyteen Rihtniemessä. Huomionarvoinen havainto on kahden kyhmyhaahkakoiraan muuttaminen etelään kesäkuisessa haahkaparvessa. Tämä voi viitata siihen, että osa kyhmyhaahkakoiraista ei poistu Itämereltä kevätmuuton yhteydessä vaan liittyy haahkojen sulkimisparviin. ARK ei tarkasta vuoden 1992 alusta havaintoja +2kv kyhmyhaahkakoiraista.

27.5.1987 Dragsfjärd, Morgonlandet +2kv k (Kaj-Ove Pettersson), 18.5.1989 Korppoo, Jurmo 2kv k, n (Sampo Laukkanen), 20.5.1989 Korppoo, Jurmo 2kv k (eri kuin 18.5.1989) (Sampo Laukkanen).

HAARAHAUUKKA *Milvus migrans*

16.4. Pyhäranta, Rohdainen SE (Hannu Virtanen), 16.4. Pyhäranta, Rihtniemi N (Pekka Alho, Tom Lindbom, Jyrki Normaja), 20.4. Turku, Ruissalo N (Jarmo Laine, Juhani Virtanen), 20.5. Piikkiö, Kuotila (Ari Kuusela, Katarina Nakolinna), 2.9. Paimio, Paimionlahti (Ari Kuusela, Katarina Nakolinna).

Normaalia runsaampi esiintyminen. Pyhärannan havainnot saattavat koskea samaa yksilöä.

NIITTY-/AROSUOHAUUKKA

Circus pygarcus/macrourus

15.5.1989 Korppoo, Jurmo n-puk. (Hannu Klemola, Pekka Alho, Jari Helstola), 28.5.1989 Marttila, Prun-

kila 2kv SW (Asko Rokala, Jyri Heino).

KOTKA-LAJI *Aquila clanga/pomarina/nipalensis/heliaca*

24.4.1986 Kustavi, Laupunen NW (Asko Suoranta).

MUUTTOHAUKKA *Falco peregrinus*

3.4. Salo, Halikonlahti +2kv (Janne Riihimäki), 8.4. Mietoinen, Mietoistenlahti +2kv (Hannu Kormanen, Jouko Lunden, Rauli Lumio), 15.4. Perniö, Teijo +2kv (Janne Riihimäki), 12.5. Kustavi, Laupunen NE (Asko Suoranta), 14.5. Mietoinen, Mietoistenlahti +2kv (Hannu Klemola, Mika Sjöblom), 18.8. Turku, Ävik ad (Mikko Tamminen ym.).

Elokuinen lintu on poikkeuksellisen aikainen syysmuuttaja. Nuorista linnuista ei yhtään havaintoa.

30.4.1989 Turku Rauvolanlahti +2kv NE (Mikko Suhonen).

KERÄKURMITSA

Eudromias morinellus

22.-24.5. Korppoo, Jurmo ad (Pekka Toola ym.).

Paikka ja ajankohta erittäin tyypilliset.

20.5.1989 Korppoo, Jurmo ad (Sampo Laukkanen).

HEINÄKURPPA *Gallinago media*

7.-10.9. Turku, Ävik (Sampo Kunttu), 14.9. Perniö, Laukka 2 (Jukka K. Nurmi), 15.9. Korppoo, Jurmo (Mikko Ylitalo, Kalle Rainio), 23.9. Salo, Halikonlahti (Jarmo Komi, Pauliina Liukas).

LEVEÄPYRSTÖKIHU

Stercorarius pomarinus

13.5.1989 Kustavi, Laupunen 2 ad (Asko Suoranta).

Edellisvuonna nähtiin yksi muuttava lusikkapyrstö, mutta muuten laji on hyvin harvinainen läpimuuttaja TLY:n alueella.

ISOLOKKI *Larus hyperboreus*

6.1. Turku, Ruissalo 2-3kv (Mikko Tamminen), 24.1. Turku, Ruissalo 2kv N (Jarmo Laine, Seppo Sällylä), 28.1. Nauvo, Rockelholm 2kv W (Raimo Heinonen, Matti Lempiäinen), 28.1. alkaen Halikko, Kokkila 2kv (Janne Riihimäki, Petteri Sirva), 5.-12.2. Rymättylä, Kirjalankylä 2 kv (Antero Eloranta), 13.-25.2. Rymättylä, Kirjalankylä 2kv (Antero Eloranta), 9.-11.11. Turku, Ävik 1kv (Pekka Alho, Jyrki Normaja), 28.12. Turku, Topinoja 2kv (Jarmo Komi, Tom Lindbom), 29.12. Turku, Ävik 4 1kv (Jyrki Normaja, Pekka Valtonen).

Talviset isolokkihavainnot ovat lisääntyneet huomattavasti viime vuosina. Isolokkia määritettäessä on pidettävä mielessä risteymät, joista on viime talvilta havaintoja myös TLY:n alueelta.

11.11.1989 Pyhäranta, Rihtniemi 1-2kv (Tom Lindbom, Hannu Klemola, Jukka Sillanpää).

PIKKUKAJAVA *Rissa tridactyla*

17.11. Korppoo, Jurmo 1kv S (Sampo Laukkanen, Kalle Larsson, William Velmala).

Havaintojen määrä vähentynyt 80-luvun alkupuoleen verrattuna, viime

aikoina on tehty 0-3 havaintoa vuodessa.

PIKKUTIIRA *Sterna albifrons*

21.5. Korppoo, Jurmo (Sampo Laukkanen, Kalle Larsson, Jani Ceder), 22.5. Korppoo, Jurmo 3 (Sampo Laukkanen, Kalle Larsson, Jani Ceder), 4.6. Salo, Halikonlahti ad (Janne Riihimäki, Markku Ritari), 5.6. Dragsfjärd, Morgonlandet (Sampo Laukkanen), 7.-8.7. Korppoo, Jurmo 4 (2kn) + 2 pesää (Vesa Multala, Eedi Lelov, Enn Vilbaste).

Pikkutiira on vakiinnuttamassa Jurmon pesimäpaikakseen. Lajin pesintä varmistettiin jo toisena vuonna peräkkäin länsipään riuoilla.

20.6.1989 Korppoo, Jurmo 2 ad, 2 pull (Pekka Mustakallio, Jouko Hakala, Veijo Vänskä).

ETELÄNKIISLA *Uria aalge*

14.5. Rymättylä, Heinänen (Antero Eloranta), 17.5. Korppoo, Jurmo (Sampo Laukkanen, Jani Ceder), 5.6. Dragsfjärd, Morgonlandet 2 (Sampo Laukkanen), 18.8. Korppoo, Jurmo (Pekka Toola), 21.5.1988 Dragsfjärd, Bengtskär (Jörgen Palmgren, Virpi Palmgren, Kalevi Keynäs).

SININÄRHI *Coracias garrulus*

13.6. Lemu, kk (Rauli Lumio).

Lintu oli hetken paikallisena sähkölangoilla peltoaukean reunassa. Edellinen havainto on Jurmosta vuodelta 1988.

VALKOSELKÄTIKKA

Dendrocopos leucotos

28.10. Pyhärinta, Rihtniemi n (Markku Santamaa, Mikko Lehtola, Tapani Santamaa).

1980-luvulta lajista tehtiin vuosittain 0-2 havaintoa.

SEPELRASTAS *Turdus torquatus*

14.10. Uusikaupunki Vekara (Matti Lempiäinen, Raimo Heinonen, Raimo Virtanen).

ARK tarkastaa syyshavainnot sepelraastaasta.

LAPINUUNILINTU

Phylloscopus borealis

13.6. Turku, Varissuo Ä (Ari Kuusela).

ARK:n toiminta-ajalta on aiemmin vain yksi havainto: Jurmo 20.6.1989.

Sammanfattning

Rariteterna i Egentliga Finland år 1990

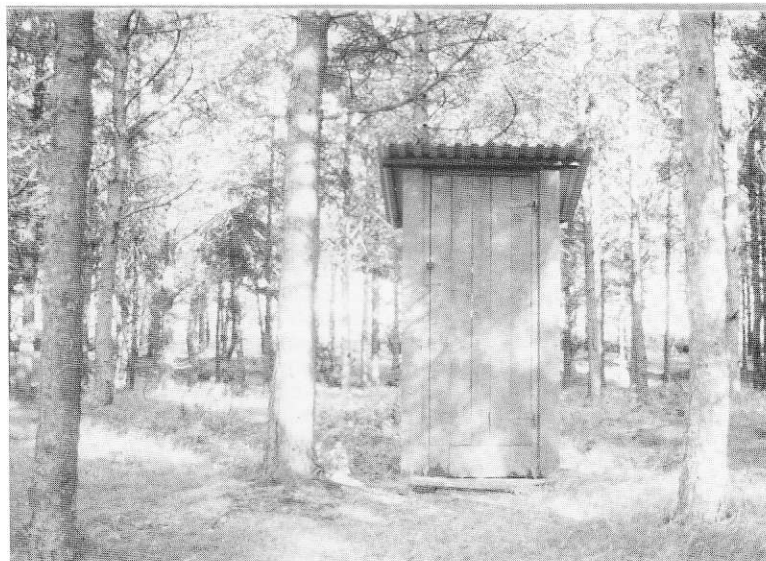
Den riksomfattande raritetskommittén (RK) godkände 34 observationer från Egentliga Finland. Amerikansk bläsand, steppörn och prärielöpare var nya arter för landskapet. För första gången påträffades också krickans amerikanska ras *carolensis*. Landskapets artantal är nu 336.

Bland de bästa observationerna kan ännu nämnas en sula, spetsbergsgås under vintern, en glada, en vitvingad tärna, två försäklor och en rödhuvad törnskata. Noteras kan dessutom en riklig förekomst av aftonfalk (6 fåglar), vitnöb-

bad islom (4), praktejder (11) och brun glada (5).

Den lokala raritetskommittén (ARK) sammanträdde tre gånger och behandlade flere observationer än normalt. Kommittén förbehandlade 56 observationer för RK och behandlade själv 86 observationer varav 10 % blev förkastade. I de flesta fall var orsaken till förkastningen en bristfällig skildring av fågeln eller ogynnsamma observationsförhållanden.

I texten listas först av RK godkända observationer och till sist en lång rad av ARK godkända observationer.

Ilmari Pulli, Jurmo 17.7.90

Suomen kovin?

Tässä rakennelmassa on vietetty monia lintuharrastuksen tähtihetkiä, kun nautinnollista punnertamista fekaalisten jäätösten vapauttamiseksi luonnon suureen kiertokulkuun on maustanut ikään kuin kirsikkana tortussa monien makoisien lintulajien havaitseminen.

Lajeja huussista on nähty tai

kuultu peräti 114, mukana mm. niinkin kova laji kuin mehiläissyöjä. Ja uskokaa tai älkää, tervapääsky puuttuu listalta.

Pinnat on useimmiten napattu spontaanisti istualtaan, mutta havainto on kelpuutettu mukaan myös silloin, kun edes jokin osa ruumiista on ollut yhteydessä huussin rakenteisiin.

OLLI SEIKKAILLEE!

OSA 4. ISOVESIPÄÄSKY KIRKKONUMMELLA!

ELOKUVAMIES SPEDE BASANEN JA MINISTERI "LUONNON KUSTANNUKSELLA" SALOLAINEN SARFVIKIN GOLFRADALLA...

ÄKKIÄ ALKOI TAPAHTUMAKETJU

NIMITÄIN ON NÄÄS SEMMONEN ÖHH... LAJI ETT... AAGH!

IHANAA ON ELOMME TÄÄ...

THIS IS HUMOUR!

PÖLÄYTIN JORTSUUN, VAAN ET AUTA. VESI ON KYLMÄÄ!!! HJÄLP!

WATER LÄHESTY!

MITÄ VITT... SIIS HÄH! ISOVESIPÄÄSKY!

EEGH!

OTE IRTOZ

MISS' ON TELEPHONE!

RIIVATUN OLKIKUUKKELI! TUON TAKIA OLLAAN JORPAKOSSA TAAS!

SITTEN:

GOLFKENTÄN HOITAJA EI KATSO HYVÄLLÄ BONGAREITTEN SUHAILUA, VAAN...

GREENIÄ EI TALLATA!

PANIIKKIA!!!

OH WELL!

WRON!

ÄÄK!

DOH ELIS!

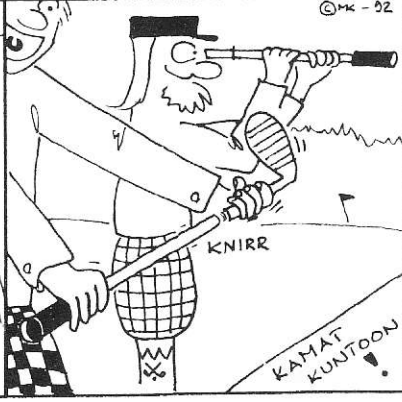
KALHU SKI

OSTOKSET GOLF CENTERISSÄ...

...JA ERIKOISOPTIKKOLA...

...JA VIIMEIN TAKAISIN!

EPÄTODIVO ISKI HEPPUIHIN!

RUT!

VOI PERSIALAISILLA TORILLA! IIVEEPEE SAI OSUMAN @R 666! PALLOSTA!

PAM!

JURPPIN NIIN ETTÄ MÄTÄN ITSEÄNI ERIKOIS-GOLFMAILALLA!

5

©MK-92

VOI JEEBUS! VOI JEEBUS! EI OO TOTTA! EI OO TOTTA!

EI HUKATA AIKAA! ANNA SE LINTU TÄNNE! KIURE!

?

TEKOHENGITYS ON VIIMOINEN KONSTIMME! SIIS...

REIPAS GARLIC-HENKÄYS LINDUN KEUHKOIHIN...

...LINTU HERÄSI! MAHTAVAA! JUHLA ALKOI...

ELDEKA NARAH-TI SITTEKIN!

YLLÄTTÄEN KUULUISA DUDE, LAURI ANSSILA, EHTII NÄKEMÄÄN LINDUN!

SELKEÄ, KIRKAS "KIT"!

KARNO, TUD HUMANNISTI!

OLLI, TUD HUMANNIDI

YSK YSK

(LÄHE) AIROOK, MIKÄ OO TOTTA TÄSSÄ TAPRIASSA

KARNO OLI NIIN ILOINEN, ETTÄ PÄÄTTI:

KARNO MENI PIREKID KOLBEN PAKKEILLE!

GARLICISSA ON POTKUA MIES!

VESIPÄÄSKY OTTI PITKÄT JA LÄHTI ATLANTTIA KOHTI VIISAAMPANA KUIN KOSKAAN!

JUMALEISHÖN! NYT ON AIKA LIITTYÄ VALKOSIPULIN YSTÄVIIN!!!

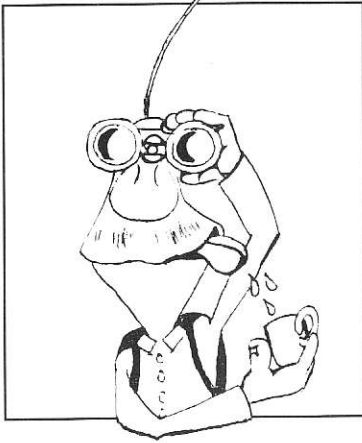
JESS!

SIVISTIN

SKRIV SKRIV

AKOHEV
USSR:IN MUISTOLLE!

Talviralli 1991

Yhdistyksemme kuudes talviralli käytiin 7.12. taas kerran vähemmän talvisissa olosuhteissa. Lunta ei ollut ja maisemat muistuttivat enemmän myöhäisyksyä.

Säätila näkyi linnustossa. Alueellemme oli jäänyt kosolti erilaisia viivytelijoita uhmaamaan mahdollista talvea, jota ei sitten koskaan tullut. Kisan yhteislajimäärä oli peräti 84, mikä ylittää leudon talven 1987 lukeman kymmenellä. Joukkueennätys 54 lajia samalta vuodelta jäi kuitenkin edelleen voimaan. Mukavaa oli se, että lajeja pystyi keräämään kivasti hyvinkin suppealta alueelta, mm. Ruissalossa havaittiin kisapäivänä yli 50 lajia.

Porukoita oli mukana ennätysmäärä, uutuutena Jurmossa retkeillyt joukkue, joka ei kuitenkaan kisapäivänä havainnut saarella edellispäivänä tavattuja ukulia ja tunturihaukkaa.

TLY:n talvirallin 1991 tulokset:

1)	Lajeja 52	Kustavi-Turku	256 km
		Asko Suoranta, Jarmo Saarnio, Mika Hemmilä	
2)	Lajeja 50	Perniö-Salo-Kemiö-Turku	290 km
		Rasmus Mäki, Mikael Nordström, Kalle Larsson, V-V. Salonen	
3)	Lajeja 48	Kemiö-Turku	260 km
		Harri Salmela, Kimmo Kuusisto, Ari Kuusela, K. Nakolinna	
4)	Lajeja 47	Ruissalo	32 km
		Jarmo Laine, Rauno Laine	
5a)	Lajeja 46	Yläne-Turku-Naantali	250 km
		Esa Laine, Jukka Salonen, Jouni Sihvonen	
5b)	Lajeja 46	Salo-Perniö-Särkisalo-Turku	180 km
		Seppo Sällylä, Ilkka Laiho, Ari Vienonen	
7)	Lajeja 43	Turku-Parainen-Kaarina-Naantali	190 km
		Sampo Kunttu, Rami Lindroos, Mikko Suhonen	
8)	Lajeja 42	Parainen-Turku	158 km
		Jyrki Normaja, Jukka J. Nurmi, Juha-Pekka Penttilä	
9)	Lajeja 42	Turku-Parainen	200 km
		Mikko Heinonen, Arno Lipsanen	
10)	Lajeja 41	Parainen-Turku	182 km
		Matti Eloranta, Annika Forsten, Markku Lauren, Tapani Numminen	
10)	Lajeja 41	Parainen-Turku	130 km
		Mikko Ylitalo, Pekka Toola, Daniel Brännskär	
12)	Lajeja 39	Kustavi	250 km
		Seppo Kallio, Timo Vuorisalo, Janne Suomela	
13)	Lajeja 37	Naantali-Turku	150 km
		Pekka Salmi, Jari Virtanen, Jukka Virtanen, Juhani Salmi	
13)	Lajeja 37	Parainen	100 km
		Marcus Duncker, Bertil Blomqvist, Kaj-Ove Pettersson	
15)	Lajeja 36	Kaarina-Turku	70 km
		Tomi Kaijainen, Mikko Oivukka	
16)	Lajeja 29	Jurmo	20 km
		William Velmala, Rauli Lumio, T. Paavilainen	

Tulokset

Kilpailun tulokset on koottu oheiseen taulukkoon, missä kerrotaan myös retkeilyalue ja kuljetut kilometrit.

Tasaista siis oli kärjessä. Talvirallin viehäytys piileekin siinä, että pari missattua tavalistakin lajia voi pudottaa sijoitusta monta pykälää, joten tarkkuutta, tarkkuutta...

Havaitut lajit

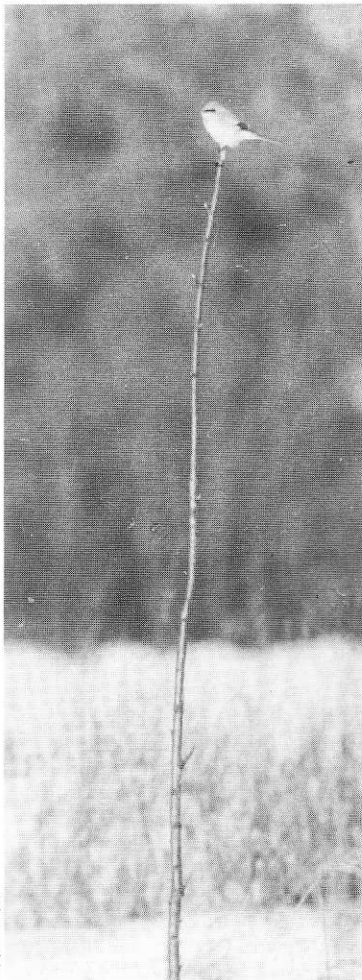
Lajiluettelossa numero ilmaisee sen, kuinka moni porukka lajin näki. Jokerit on varustettu lajin havainneen joukkueen numerolla.

Uusia kisalajeja olivat: harmaahaikara, kaakkuri, liejuka, niittykirvinen, peukaloinen, piekana, pulmunen, riskilä, timali, tuulihaukka, uuttukyyh-

ky ja västäräkki. Ne nostavat talvirallissa kautta aikojen havaittujen lajien yhteismäärää roimasti peräti 105 lajiin.

Aiempiä vuosina on havaittu seuraavat lajit, joita ei nyt tavattu: pikku-uikku, valkopoikihanhi, jousisorsa, punasotka, alliahaaha, ampuhaukka, peltopyy, jänkäkurppa, huuhkaja, hiiripöllö, lehtopöllö, valkoselkätikka, pohjantikka, tunturikiuru, rautiainen, pähkinäkeli, nokkavarpuinen, tundraurpiainen, taviokuurna, mustavaris ja pähkinähakki.

Seuraava kisa pidetään 6.12.92. Taas tarvitaan todellinen EURO-talvi, jotta lajisto kasvaisi.

Seppo Sallila

Lapinharakka oli yksi rallin ratkaisulajeista.

B-kisa

B-sarja perustettiin aikanaan yksittäisiä harrastajia varten. Tavoitteena oli saada ko. rallipäivän lajisto mahdollisimman tarkkaan selvitettyä.

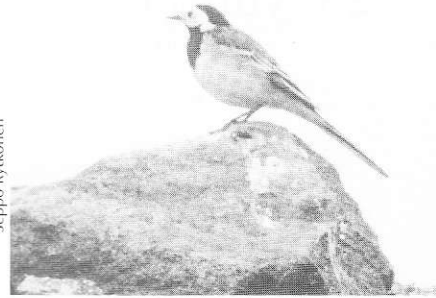
Tänä vuonna saimme vain yhden vastauksen, mutta varsin mielenkiintoisen. Havainnoitsijana oli Kalle Rainio ja alueena Houtskär. Rainio näki päivän aikana yhteensä 41 lajia, joista kiinnostavimmat päältä olivat laulujoutsen, tukkasotka, merikotka, uuttukyyhky, pyrstötiainen, isokäpylintu, lapinharakka ja pulmunen. Isokäppäri olisi ollut peräti rallilaji.

Talvirallisissa 1991 havaitut lajit

Alli	11/16		Pajusirkku	7/16	
Fasaani	9/16		Palokärki	9/16	
Haahka	1/16	(16)	Peippo	10/16	
Harakka	15/16	(ei 16)	Peukalainen	2/16	
Harmaahaikara	12/16		Piekana	1/16	(5b)
Harmaalokki	16/16		Pikkukäpylintu	1/16	(5a)
Harmaapäätikka	10/16		(Loxia sp)	5/16	
HeinäSORSA	15/16	(ei 16)	Pikkuvarpuinen	3/16	
Hemppo	1/16	(2)	Pikkutikka	3/16	
Hippiäinen	16/16		Pilkasiipi	2/16	
Hömötiainen	15/16	(ei 16)	Pulmunen	2/16	(16,2)
Isokoskelo	16/16		Punatulkku	16/16	
Isolokki	2/16		Puukiipijä	15/16	(ei 16)
Järripeippo	5/16		Pyrstötiainen	3/16	
Kaakkuri	3/16		Pyö	6/16	
			Riskilä	1/16	(1)
Kalalokki	15/16		Räkätti	16/16	
Kanadanhanhi	3/16		Silkkuiukku	3/16	
Kanahaukka	10/16		Sinitiainen	15/16	(ei 16)
Keltasirkku	15/16	(ei 16)	Talitiainen	16/16	
Kesykyhky	15/16	(ei 16)	Tavi	1/16	(2)
Kiuru	1/16	(5a)	Teeri	6/16	
Korppi	13/16		Telkkä	16/16	
Koskikara	6/16		Tikli	5/16	
Kotka	1/16	(5b)	Tilhi	13/16	
Kottarainen	12/16		Timali	6/16	
Kuusitiainen	14/16		Tukkakoskelo	1/16	(16)
Kyhmyjoutsen	14/16		Tukkasotka	8/16	
Käpytikka	13/16		Turkinkyhky	6/16	
Lapasotka	1/16	(1)	Tuulihaukka	1/16	(15)
Lapinharakka	4/16		Töyhtötiainen	12/16	
Laulujoutsen	7/16		Uivelo	1/16	(13)
Liejukana	1/16	(7)	Uuttukyyhky	2/16	
Merikotka	4/16		Varis	16/16	
Merilokki	15/16	(ei 16)	Varpunen	16/16	
Merimetso	2/16	(16,4)	Varpushaukka	7/16	
Mustalintu	8/16		Varpuspöllö	1/16	(5a)
Mustarastas	15/16		Viherpeippo	16/16	
Naakka	15/16	(ei 16)	Vihervarpunen	11/16	
Naurulokki	10/16		Vuorihemppo	1/16	(2)
Niittykirvinen	1/16	(16)	Västäräkki	1/16	(5b)
Nokikana	5/16		Sepelkyhky	1/16	(3)
Närhi	14/16		Urpiainen	9/16	

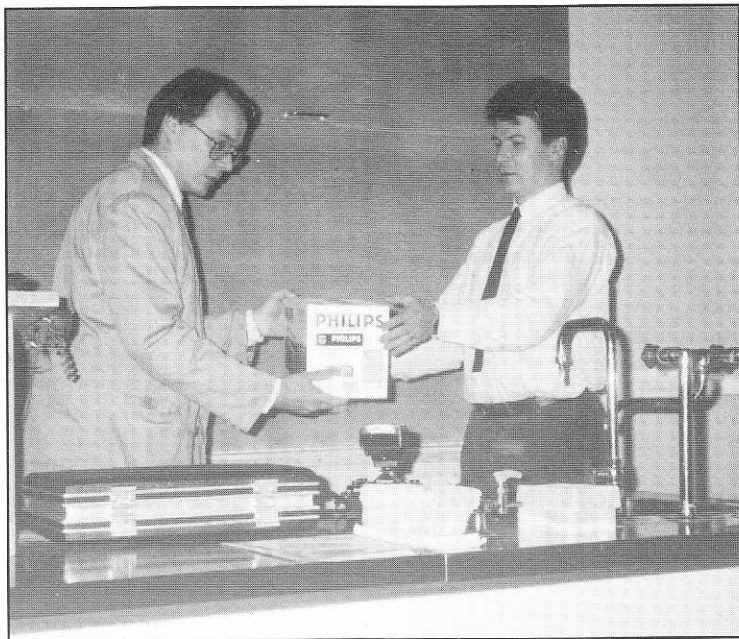
Salon västäräkistä tuli rallin historian 105. laji.

Seppo Rytönen

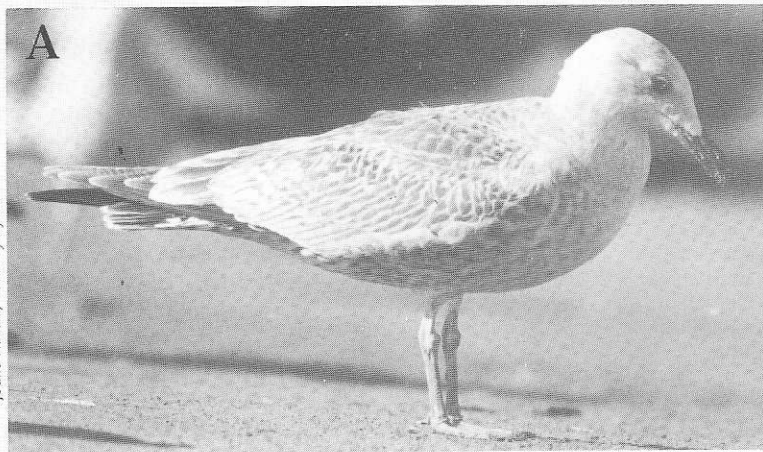
Turun lintutieteellinen yhdistys r.y. 25 vuotta

Juha Varrela luovuttamassa Bongariliiton lahjaa, Jurmon uutta radionauhuria puheenjohtaja Juhana Pihalle yhdistyksen 25-juhlassa 23.11.91.

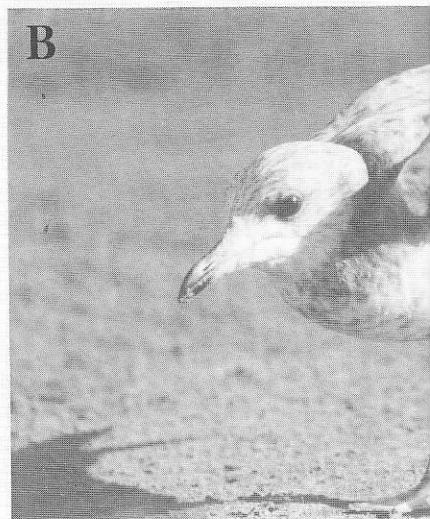

Juhana Piha

Tunnetaanko nuoret lokit?

Jouko Hakala, Turku syksy 86

Tunnistuskilpailu 1/91 ei tarjota vastausta kysymykseen. Kilpailuun tuli kahden kuukauden aikana vain kuusi vastausta. Oliko kilpailu lapsellisen helppo ja jäi siksi vaille vastauksia vai olivatko kuvat sittenkin vaikeita tunnistaa? Jälkimmäistä vaihtoehtoa tukee se, että vastauksista puolet oli väärä.

Lähde: Hario, Martti: Itämeren loppilinnut. Lintutieto Oy 1986. Suositellaan.

Lintu A on harmaalokki 2. peruspuvussa. Kuvasta näkyvät seuraavat tuntomerkit:

- lintu on tylppäperäinen, tanakkakaulainen ja suhteellisen lyhytjalkainen,
- 2. peruspuvun alapuoli ja pää ovat kauttaaltaan vaaleammat kuin 1. peruspuvun,
- 1. siipisulkasadossa saatavien uloimpien käsisulkien väri on vielä juv-tyyppinen.

Toimintakertomus 1991

Yleistä

Turun Lintutieteellisen Yhdistyksen 26. toimintavuosi sujui ennätysellisen aktiivisen toiminnan merkeissä. Vuoden tärkeimpiä tapauksia olivat nuorisosaoston toiminnan käynnistyminen, rengastuskurssin alkaminen ja Yhdistyksen 25 vuotisjuhlat sekä juhlien yhteydessä pidetty määrittäyssymposio, joka keräsi noin 320 lintuharrastajaa ympäri Suomea. Yhdistys sai tunnustukseksi aktiivisesta ja esimerkillisestä toiminnastaan Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton myöntämän vuoden lintuyhdistys-arvon.

Hallinto ja yhteydet

Jäsenmäärä vuoden 1991 lopussa noin 546. Yhdistys oli Suomen toiseksi suurin paikallisyhdistys. Yhdistyksen hallitus kokoontui kahdeksan kertaa. Merkittävä osa hallituksen jäsenistä ja muista toimihenkilöistä tuli nuorisosaoston riveistä. Hallituksen jäsenet ja muut toimihenkilöt liitteessä 1.

Yhdistyksessä toimivat seuraavat toimikunnat.

1. Aluerariteettikomitea (6 jäsentä)
2. Antikviteettikollegio (5 jäsentä)
3. Havaintotoimikunta (10 jäsentä)

4. Julkaisutoimikunta (1 jäsen)
5. Petolintutoimikunta (20-30 jäsentä)
6. Tutkimustoimikunta (10 jäsentä)
7. Urheilutoimikunta (25 jäsentä)
8. Varsinais-Suomen Linnut kirjan toimituskunta (6 jäsentä)
9. Ukulin toimituskunta (6 jäsentä)

Kaikki toiminta yhdistyksen puitteissa oli palkatonta vapaaehtoistyötä. Yhteydet Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton kanssa oli vilkasta. Yhdistyksellä oli viisi edustajaa Liiton edustajistossa.

Lintu B on kalalokki 1. peruspuvussa. Tuntomerkkeinä näkyvät kuvasta mm:

- lintu on siro ja hoikkaanilkkainen,
- siiven isot yläpeitinhöyheneet ovat kuviottoman harmaat (harmaalokin ovat vaihtelevasti juovikkaat),
- nokka jo elokuusta lähtien punertavatyvinen (isojen lokkien nokka musta pitkälle talveen).

Lintu C on merilokki 1. peruspuvussa. Kuvasta näkyy että

- siiven yläpeitinhöyhenten reunukset vaaleammat (luonnossa kermanväriset) kuin harmaalokin ja väritys on hyvin kontrastikas,
- nokka on jyrkempi ja pimpien hartiahöyhenten kärjen lähellä on vaalea puolikkaaren muotoinen kuvio,
- rinnan tumma kuviointi on harvoin harmaalokilla näin voimakasta, merilokilla taas yleisesti.

Kaikki vastaajat olivat tunteet merilokin. Kaksi vastaajaa oli sekoittanut kalalokin ja harmaalokin, mitä mahdollisuutta edesauttoi varmastikin kalalokikuvan voimakkaampi suurenus. Kolmannessa väärässä vastauksessa oli lisäksi harmaalokki sekoitettu selkälokkiin.

Oikein vastanneiden kesken arvottiin kaksi palkintoa: William Velmala sai sarjakuvakirjan Veikko Siipiveikko ja suuren läjän arvoitus ja Ville-Veikko Salonen kirjan Satakunnan linnusto.

Per Ahlström vangitsi 300 kuulijan melenkiinnon määrittämissymposiumissa 23.11.91.

Julkaisu- ja tiedotustoiminta

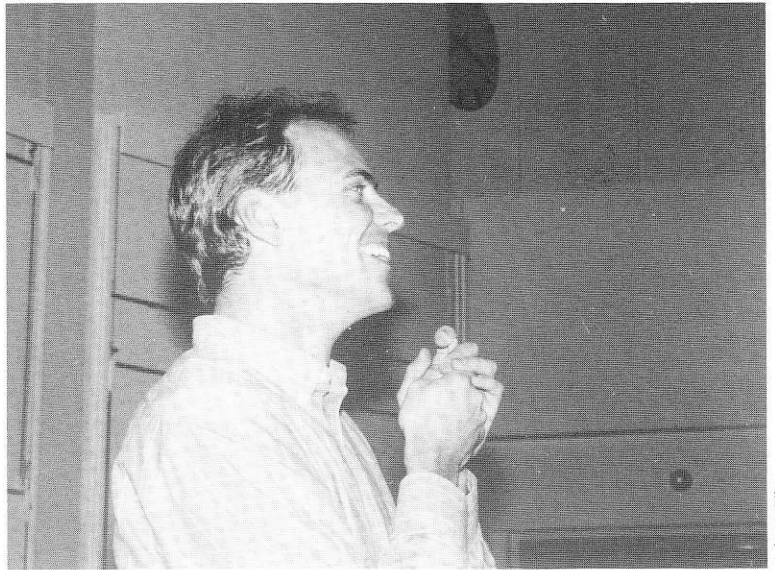
Yhdistyksen lintutieteellinen Uku-li-lehti ilmestyi neljä kertaa yhteissivumäärän ollessa 144. Jäsenistön ulkopuolella lehti levisi lintulehtipaketin kautta, jossa Ukulilla oli 175 tilaaja. Luku oli lintulehtipaketin suurin. Ukulin ilmestymisestä huolehtivat Ilmari Tuuli, Veijo Vänskä ja Kaarina Virtanen. Jäsentiedote ilmestyi 7 kertaa. Tiedotteessa mm. julkaisiin kokouskutsut, kerrottiin ajankohtaisista asioista ja tiedotettiin Jurmosta. Tiedotevastaavana oli Mikko Suhonen. Uusia jäseniä varten tehtiin 20-sivuinen Uuden jäsenen info-lehtinen.

Lehdistötiedotteita tehtiin kaksi. 10.3. Turun Sanomissa oli puffi Biologisesta museossa pidetystä tilaisuudesta, jossa TLY kertoi lintuharrastuksesta. Marraskuussa lehdistölle ja paikallisradioille annettiin tiedote yhdistyksen 25-vuotisjuhlista. Lehdistöartikkeleita, joissa yhdistys mainittiin, laadittiin yhteensä noin 10. Radio-ohjelmia on tullut viikottain (Säilylän lintuohjelmat). Lisäksi puheenjohtajaa haastateltiin 14.3. paikallisradiossa aiheesta linnut ja lintuharrastus sekä marraskuussa kahdessa paikallisradiossa yhdistyksen 25-vuotisjuhlien johdosta.

Koulutus

Vuoden aikana järjestettiin kahdeksan ohjelmallista yleiskokousta:

- 21.2. A.Forsten: Marokko ja hallitus:diakuvia (41)
- 19.3. J.Varrela: Kanadan linnuista (34)
- 24.4. T.Veistola: Valkoselkätikka (26)
- 2.5. Korpimäki: Tuulihaukka (30)
- 17.9. A.Rantamäki: Siipinäytekilpailu (25)
- 30.10. T.Veistola: Mikrotietokoneet ja lintuharrastus sekä R.Laine: Vihjetietokilpailu (40)
- 23.11. J.Piha: TLY:n historiikki (60)
- 17.12. J.Laine: Varsinais-Suomen määrittäjämestari (40)

Juhana Piha

Harrastajatutkintoja pidettiin 2 kertaa (24.4. ja 30.10.). 23.11. LYL:n syysliittokokouksen yhteydessä pidettiin Määrittämissymposiumi, jonka yhdistys järjesti yhdessä LYL:n ja Bongariliiton kanssa. Osallistujia noin 320.

Lisäksi Yhdistys järjesti Biologisessa museossa 10.3. tilaisuuden, jossa yhdistyksen edustajat kertoivat kiinnostuneille linnuista, lintuharrastuksesta, rengastuksesta ja pöntöstä. Paikalla kävi noin 120 kiinnostunutta. Ruissalon kylpylässä järjestettiin vanhaan tapaan sotaveteraaneille lintu- ja luontoaiheisia diaesityksiä kolme kertaa, paikalla joka kerta 30-40 ihmistä.

Kurssi- ja retkeilytoiminta

- 6.1. Hanko (46)
- 5.4. Turun ympäristö (20, nuorisajaosto)
- 11.5. Hanko (30)
- 1.-4.6. Kökar (6, nuorisajaoston leiri)
- 6.-16.6. Lappi ja Iitä-Suomi (25)
- 30.8.-1.9. Jurmon siivousleiri (7)
- 19.10. Hanko (15)

Pinnaralleja järjestettiin kolme kertaa. Touko- ja heinäkuussa nuorisajaoston pinnarallit polkupyörin ja 7.12. perinteinen talvipinnaralli.

Rengastuskurssi aloitettiin lokakuussa. Mukaan tuli 25 yhdistyksen jäsentä, pääosin nuoria. Kurssin kesto

on 2-3 vuotta ja tavoitteena on saada rengastuslupa kurssilaisille.

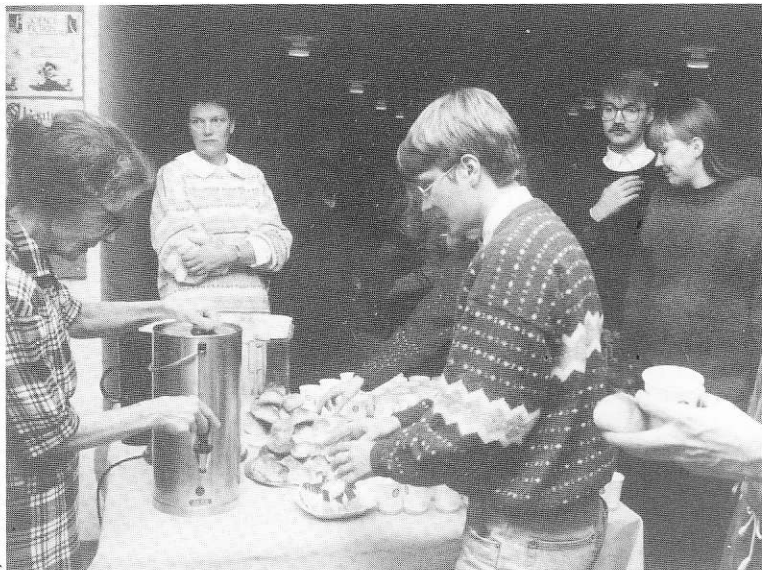
Nuorisajaosto

Nuorisajaosto perustettiin vuoden alussa. Se kokoontui joka viikko, yhteensä noin 35 kertaa vuoden aikana. Lähes jokaisessa kokouksessa oli järjestetty ohjelmaa (esim. esitelmiä, diaesityksiä). Osaanottajia oli 10-25 nuorta/kerta. Nuorisajaosto toimi muutenkin aktiivisesti: se teki 600 linnunpönttöä Yliopiston tilauksesta. Pönttöjä käytetään tutkimuksessa, jossa selvitetään Harjavallan tehtaiden ympäristövaikutuksia. Jaosto teki myös omia retkiä ja kaksi pinnarallia (ks. kohta retket). Jaosto kävi vuoden aikana läpi vanhoja Ukuleita, joista poimittiin merkittäviä muutto- ja talvehtimishavaintoja. Nuorisajaosto järjesti myös ilmaisen kahvituksen 23.11. määrittämissymposiumin osallistujille.

Lintuasematoiminta

Jurmon lintuasema toimi entiseen tapaan.

Syksyllä käynnistettiin neuvottelut aseman saamiseksi Utöseen. Asia saatiinkin sovittua ja toiminta käynnistyneen vuonna 1992. Lisäksi Seutukaavaliiton kanssa neuvoteltiin sisämaa-asemasta Yläneen suunnalle.

Tutkimustoiminta

Yhdistyksen laaja lintuhavaintoar- kisto saatiin lähes kokonaan siirret- tyä tietokoneelle. Tietokonetta hy- väksikäyttäneen tehtiin kesäkatsaus Ukuliin. Nyt arkisto on helposti tutki- joiden hyödynnettävissä. Yhdistyk- sen omat suo- ja järvilintututkimuk- set jatkuivat entiseen tapaan. Tiivis yhteistyö Turun Yliopiston kanssa jatkui, yhdistys esim. toimitti tutki- joille lintuhavaintomateriaalia. Yhteis- työtä tehtiin myös Turun Ympäris- tonsuojelutoimiston kanssa. Tehdyn sopimuksen mukaisesti Yhdistys toi- mitti ympäristönsuojelutoimistoon Turun alueen lintuhavaintoja.

Ympäristöministeriön apurahojen turvin yhdistys suoritti seuraavat tut- kimukset:

1. Selkälokki: pesimäkanta Saaris- mamerellä. Kesto 2kk, 1 tutkija.
2. Pilkkasiipi: taantumisen syyt. Kesto 2 vuotta, 4 tutkijaa.
3. Mietoistenlahti: niittyjen kun- nostaminen. 2 vuotta, 1 tutkija.

Yhdistys osallistui omalta osaltaan Lintutieteelliseen Yhdistysten Liiton ja Helsingin Yliopiston Eläintieteen museon organisoimiin tutkimuksiin. Yhdistyksen jäsenet toimivat aktiivi- sesti ylläpitämällä useita kotkan haas- koja sekä pöntöttämällä metsiä.

Linnustosuojelu

Toimikuntiansa (petolintu-, tutki- mus- ja havaintotmk) ja tutkimus- tensa yhdistys on edistänyt linnus-

tonsuojelua. Yhdistys on myös toi- mittanut lintuhavaintoja linnuston- suojelullisiin tarkoituksiin (Naantal- in Luolalanjärvi). Suureen yleisöön Sep- po Säilylän lintuaiheiset radio-ohjel- mat ovat tehneet erittäin positiivi- sen vaikutuksen.

Muu toiminta

Perinteinen jalkapallo-ottelu Trin- gaa vastaan pelattiin. TLY hävisi 4-0. Jalkapalloharjoituksia pidettiin ke- västä syksyyn viikottain. Myös len- topalloporkka kokoontui aktiivises- ti.

Yhdistys osallistui Hangon Vedan ja Buktenin tien sekä Porin Kuminais- ten ykstyisten kunnossapitoon.

Yhdistys jatkoi harrastajavaihtoa eestiläisten kanssa. Syksyllä yhdis- tyksen vieraana oli viikon ajan 2 eestiläistä lintuharrastajaa, jotka vie- railivat Jurmossa ja Säpissä.

Varainhankinta

Jäsenmaksu varsinaiselta jäsenel- tä oli 60 mk ja perhejäseneltä 10 mk. Yhdistyksen talous rakentui jäsen- maksutulojen, kaupungin avustus- ten ja pönttömyyntitulojen varaan. Pönttöjä myytiin 1020 kappaletta, joista 623 nuorisosaoston tekemiä.

Hyväksyty Yhdistyksen sääntö- määräisessä kokouksessa Turussa 26.3.1992

Juhana Piha Maija-Liisa Heikkilä
puheenjohtaja sihteeri

Katarina Piha an- nostelee kahvia juh- lavieraille. Pullat ovat nuorisosaos- ton leipomia.

Liite 1.

TLY:n hallitus ja toimihenkilöt

Hallitus (suluisa kokous- aktiivisuus)

Juhana Piha, puheenjohtaja (8/8), Maija-Liisa Heikkilä, sihteeri (8/8), Katarina Piha, rahastonhoitaja (8/8), Annika Forsten, varapuheen- johtaja (6/8), Sampo Kunttu (8/8), Janne Lampolahti (3/8), Erno Kärk- käinen (5/8), Rami Lindroos (8/8), Timo Nikkanen (8/8), Rauno Laine, hallituksen jäsen 21.2. asti (3/8), Petri Laine, hallituksen jäsen 22.2. alkaen (4/8).

Toimihenkilöt

Tiedotevastaava Mikko Suhonen
Nuorisosaoston puheenjohtaja Sampo Kunttu
Nuorisosaoston sihteeri Kaarina Virtanen
Jurmon asemanhoitaja Veijo Vänskä
Jurmon vara-asemanhoitaja William Velmala
Ukulin toimituskunta Veijo Vänskä, Ilmari Pulli, Kaarina Virtanen, Sampo Kunttu ja Janne Lampolahti
Tilintarkastajat Juha Vuorinen ja Sinikka Vuorinen
Havaintoarkistonhoitajat Sampo Kunttu ja Juhana Piha
Lehtiarkistonhoitaja Sampo Kunttu
Järvilintuarkistonhoitaja Asko Suoranta
Suoarkistonhoitaja Antti Karlin

Toimikuntien puheenjohtajat

Havaintotoimikunnan pj. Juhana Piha
Antikviteettikollegion pj. Juha Vuorinen
Julkaisutoimikunnan pj. Juhana Piha
Tutkimustoimikunnan pj. Esa Lelkoinen
Urheilutoimikunnan pj. Timo Vesterinen
Alueriteettikomitean pj. Tom Lindroos

Ukuli 1991 - 22. vuosikerran sisältö

ISSN 0782-8195

Tiedon Antaja vuoteen 1977

Julkaisija

Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Päätoimittaja

Veijo Vänskä

Toimitussihteeri

Ilmari Pulli

Artikkelit

	n:o/sivut
Gustafsson, Esko: Uhanalaisista linnuista saa tietoa vain keräämällä	3:4-6
Gustafsson, Esko & Peltola, Veijo: Kolmen turkulaisen puiston pesimälinnusto	3:16-17
Heikkilä, Heikki: Onnistunut sieniretki	3:32
Heikkilä, Heikki: Kokemusta kantapään kautta	4:18-19
Kivivuori, Osmo: Kun isoisä Tapilaan polki	3:18-19
Kunttu, Sampo & Lindroos Rami: TLY:n Norjan retki 1.-12.6.1990	2:12-19
Kylänpää, Juha: Viileän ajan vesilinnut Pakistanissa	4:24-27
Laine, Rauno: Yhteismuutontarkkailupäivä 29.9.1990	3:26-27
Laine, Rauno: Matkalla pohjoiseen	4:10-17
Lampolahti, Janne: Turun biologinen museo - lintutiedettä ja taidetta	3:20-21
Lampolahti, Janne: Lintututkimusta Turun yliopistossa	4:4-5
Multala, Vesa: 1-näytöksinen talvinäytelmä	4:23
Pekkala, Seppo: Pefolintujen pesinnästä Varsinais-Suomessa 1990	2:4-10
Pekkala, Seppo: Sääksien pesintä Varsinais-Suomessa 1990	4:8-9
Rautanen, Hannu & Suoranta, Asko: Otajärven vesi- ja rantalinnusto vuonna 1990	3:8-16
Saari, Lennart: Selkälökin kannankehityksestä Rymättylän Aaslalla 1979-1990	4:6-7
Valkama, Jari: Kangaskiurututkimus 1990-91 - väliraportti	1:4-10
Veistola, Simo & Veistola, Tapani: Uutisia lintumaailmalta	2:11

Linturaportit

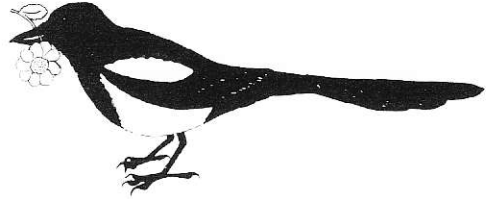
Laine, Esa & Kunttu, Sampo: Lintukevät 1989 Varsinais-Suomessa	1:22-33
Numminen, Tapani: Varsinais-Suomen lintuharvinaisuudet vuodelta 1989	1:12-20
Piha, Juhana: Kesäkatsaus 1989 ja 1990	2:20-37
Velmala, William: Jurmon pitkä kevät 1991	3:22-24
Velmala, William: Jurmon juhlava syksy 1991	4:20-23

Pääkirjoitukset

Hyvönen, Hannu: Maailman raja	1:3
Piha, Juhana: TLY:n nuoret toimivat	3:3
Pulli, Ilmari: Mennyt maailma	2:3
Vänskä, Veijo: Sinä,	4:3

Muut

Alanko, Markku & Ahola, Jorma: Vastine kirjoitukseen "Suomi rakentaa" Ukuli 4/90	1:11
Forsten, Annika: Annikan palsta	4:28-29
Einola, Olavi: Pönttöasiaa	3:25
Koivula, Matti: Olli seikkailee, osa 1	2:42-43
Koivula, Matti: Olli seikkailee, osa 2	3:33-35
Koivula, Matti: Olli seikkailee, osa 3	4:33-35
Lemmetyinen, Risto (toim.): Historian siipien havinaa	3:6-7, 4:28
Sällylä, Seppo: Tunnistuskilpailu II	1:20
Tunnistuskisa 1/91	3:7
Turun Lintutieteellinen Yhdistys: Osoitemuistio 1991	1:35
Turun Lintutieteellinen Yhdistys: Toimintakertomus 1990	4:29-32
Ukuli 1990 - 21. vuosikerran sisältö	1:34
Uusia kasvoja hallituksessa	1:21

Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Osoitemuistio 1992

Hallitus

Puheenjohtaja Juhana Piha Norjankatu 25, 20740 Turku Varapuheenjohtaja Annika Forsten	921-423 940 921-318 404
Aurakatu 20 A 5, 20100 Turku Sihteeri Maija-Liisa Heikkilä Puutarhakatu 23 A 4, 20140 Turku Rahastonhoitaja Katarina Piha Kiinamyllynkatu 5 A 31, 20500 Turku LYL-aluevastaava Sampo Kunttu Rauhankatu 13 A, 20100 Turku	921-308 426 921-313 694 921-304 424
Jäsen Erno Kärkkäinen Lapintie 2 G 69, 20740 Turku Jäsen Timo Nikkanen Talolankatu 10 E 5, 20460 Turku Jäsen Rami Lindroos It. Pitkätie 37 B 58, 20700 Turku Jäsen Petri Laine Nummitie 4, 21540 Preitilä Jäsen Mikko Suhonen It. Pitkätie 10 C 45, 20520 Turku	921-422 774 921-444 050 921-334 281 921-808 838 921-318 626

Arkistot

Lintuhavaintoarkisto Sampo Kunttu Lehtiarkisto Rami Lindroos Järvilintuarkisto Askko Suoranta Koukkarinkatu 4 C 33, 20610 Turku Suoarkisto Antti Karlin Kalevantie 15 A 22, 23500 Uusikaupunki	ks. hallitus ks. hallitus 921-446 619 922-24 040
---	---

Nuorisosaosto

Puheenjohtaja Sampo Kunttu Sihteeri Kaarina Virtanen Välskärinkatu 39 A 5, 20720 Turku	ks. hallitus 921-421 512
--	-----------------------------

Jurmon lintuasema

Asemanhoitaja Veijo Vänskä 21650 Lillandet Vara-asemanhoitaja William Velmala Törnintie 3 B 5, 21530 Paimio	926-54 258 921-805 186
---	---------------------------

Jäsentiedote

Tiedotevastaava Mikko Suhonen	ks. hallitus
-------------------------------	--------------

Toimikunnat

Aluerariteettikomitea Hannu Friman Perälänkatu 19, 20520 Turku Antikviteettikollegio Juha Vuorinen Katunpää 2 C 11, 20610 Turku Havaintotoimikunta Sampo Kunttu Julkaisutoimikunta Juhana Piha Petolintutoimikunta Seppo Pekkala Vaskitorvenkatu 11 as 3, 20840 Turku Tutkimustoimikunta Esa Lehikoinen Mäntytie 14 E, 23100 Mynämäki Urheilutoimikunta Tomi Kaijanen Varsinais-Suomen Linnut -kirjan toimituskunta Juhana Piha	921-326 275 921-531 213 ks. hallitus ks. hallitus 921-333 505 921-706 064 ks. hallitus
---	--

Ukuli

Päätoimittaja Veijo Vänskä Katsaustoimittaja Sampo Kunttu Toimittaja Kaarina Virtanen	ks. Jurmo ks. hallitus ks. nuorisosaosto
---	--